

MUSTI-PORVOONJOEN KALATALOUSALUE

Käyttö- ja hoitosuunnitelma

LUONNOS 29.4.2021 jäsenistön ja asianosaisten kommentoitavaksi ajalle 29.4.-15.6.2021

LUONNOS

1. Johdanto	4
2. Kalatalousalue	5
2.1. Kalatalousalue	5
2.2. Sijainti ja asutus.....	5
2.3. Vesialueet ja niiden omistus	7
3. Järvet - Vesialueiden tila ja käyttö	
3.1. Johdanto -järvet	8
3.2 Suuret järvet.....	9
3.2.1 Pornaisten Kotojärvi.....	9
3.2.2 Mäntsälän-Pornaisten Isojärvi.....	10
3.2.3 Kilpijärvi.....	11
3.2.4 Sulkavanjärvi	13
3.2.5 Suojärvi.....	15
3.2.6 Hunttijärvi	16
3.2.7 Sahajärvi eli Hautjärvi.....	17
3.2.8 Mallusjärvi	18
3.2.9 Tiiläänjärvi	20
3.3. Pienet järvet ja lammet	21
3.3.1. Järjestäytyneet virkistyskäyttöjärvet.....	21
3.3.2. Muut hyväkuntoiset virkistyskäyttöjärvet.....	25
3.3.3. Huonokuntoiset järvet ja lintujärvet	25
3.3.4. Mökkijärvet	25
3.3.5. Erämaisiet järvet	25
3.3.6 Pienten järvien kala- ja rapukannat sekä istutukset.....	26
3.3.7 Kalastus pienillä järvillä ja kalastusluvat.....	27
3.4 Kalakantojen hoitaminen ja kalastuksen kehittäminen järvillä.....	27
3.4.1 Tarvittavat kalastuksen säätelytoimenpiteet järvillä	27
3.4.2 Vesien kunnostaminen.....	27
3.4.3 Istutussuosituksset järvillä	28
3.4.4 Kalastuksen edistäminen järvillä	29
4. Virtavedet	30
4.1 Johdanto - virtavedet.....	31
4.2 Mustijoki ja Mäntsälänjoki.....	31
4.2.1 Vesistön kuvaus - Mustijoki.....	31
4.2.2 Mustijoen kalasto ja istutukset	32
4.2.3. Kalastus ja kalastusluvat Mustijoessa.....	33
4.2.4. Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi Mustijoessa	33
4.3 Porvoonjoki	34
4.3.1. Vesistön kuvaus - Porvoonjoki	34
4.3.2 Porvoonjoen kalasto ja istutukset	35
4.3.3 Kalastus ja kalastusluvat Porvoonjoessa	37
4.3.4. Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi Porvoonjoessa.....	37
4.4. Ilolanjoki.....	37
4.4.1. Vesistön kuvaus - Ilolanjoki	37
4.4.2 Ilolanjoen kalasto ja istutukset.....	38
4.4.3 Kalastus ja kalastusluvat Ilolanjoessa	38

4.4.4. Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi Ilolanjoessa	38
4.5. Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi ja kalastuksen kehittämiseksi virtavesissä	39
4.5.1. Ehdotukset kalastuksen säätelytoimenpiteiksi virtavesissä	39
4.5.2. Suunnitelma istutuksista virtavesissä.....	39
4.5.3. Ehdotukset kalastuksen kehittämistoimenpiteiksi virtavesissä	40
5. Kalakantojen ja kalastuksen tavoitetilat ja osatavoitteet	41
6. Vesialueiden käytön alueellinen suunnittelu ja yhteistoiminnan kehittäminen kalatalousalueella	44
6.1. Kalataloudellisesti merkittävät alueet.....	44
6.2. Kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvat alueet ja niillä käytettävät pyydykset	45
6.3. Kalastusmatkailuun hyvin soveltuvat alueet	45
6.4. Vapaa-ajankalastuksen yhtenäislupa-alueet ja järjestelmän kehittäminen	45
6.5. Yhteistoiminnan kehittäminen kalatalousalueella	46
7. Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi ja kalastuksen kehittämiseksi	46
7.1. Ehdotukset kalastuksen säätelytoimenpiteiksi.....	46
7.2. Suunnitelma kunnostustoimenpiteistä	47
7.3. Suunnitelma istutuksista	47
7.4. Ehdotukset kalastuksen kehittämistoimenpiteiksi	48
7.5. Suunnitelma kalastusta ja kalakantoja koskevan seurannan järjestämisestä.....	48
8. Suunnitelma kalastuksenvalvonnan järjestämisestä	48
9. Vaelluskalojen, uhanalaisten kalakantojen ja biologisen monimuotoisuuden huomioon ottaminen toimenpiteissä	50
10. Täpläravun ja muiden vieraslajien huomioon ottaminen toimenpiteissä.....	51
11. Ehdotus kalastuksenhoitomaksuina kerättävien varojen omistajakorvauksiin käytettävän osuuden jakamiseksi	52
12. Alueellinen edunvalvonta	52
13. Suunnitelma viestinnästä.....	53
14. Käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpano.....	53
15. Vaikuttavuuden arviointi ja suunnitelman päivitys	54
16. Lähdeluettelo	56
17. LIITTEET: Yksityiskohtaisemmat lisätiedot.....	58

1. Johdanto

Uudet kalatalousalueet aloittivat toimintansa vuoden 2019 alussa. Kalatalousalueilla on kalastuslain 35 §:n mukainen velvoite laatia ja ottaa käyttöön alueellaan käyttö- ja hoitosuunnitelma. Suunnitelman avulla turvataan alueen kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto ja käyttö sekä biologinen monimuotoisuus ja edistetään vapaa-ajan sekä kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä.

Kalastuslain 36 §:ssä määritellään, että käyttö- ja hoitosuunnitelman tulee sisältää:

- 1) perustiedot vesialueiden ja kalakantojen tilasta
- 2) suunnitelma kalastuksen kehittämis- ja edistämistoimenpiteiksi ja näitä koskeva tavoitetila sekä ehdotus vapaa-ajankalastuksen yhtenäislupajärjestelmän kehittämiseksi
- 3) suunnitelma kalakantojen hoitotoimenpiteiksi
- 4) ehdotus vaelluskalojen ja uhanalaisten kalakantojen elinkierron sekä muun biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä
- 5) ehdotus tarvittaviksi kalastuksen alueellisiksi säätelytoimenpiteiksi
- 6) ehdotus omistajakorvausten jakamisesta
- 7) kalataloudellisesti merkittävien alueiden sekä kaupalliseen kalastukseen ja kalastusmatkailuun hyvin sopivien alueiden määrittäminen
- 8) kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvien alueiden kaupalliseen kalastukseen soveltuvien pyydysten määrittäminen
- 9) suunnitelma kalastustietojen seurannan ja kalastuksenvalvonnan järjestämiseksi

Suunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon valtakunnalliset strategiat. Tällaisia ovat kalatiestrategia ja kansallinen rapustrategia. Musti-Porvoonjoen kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmassa on lisäksi huomioitava Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2020 Itämeren alueelle.

Suunnitelmaa laadittaessa on kuultu alueen vesialueen omistajia, järjestöjä ja muita sidosryhmiä.

Tämä suunnitelma on laadittu vuosiksi 2021 – 2030. Sitä voidaan kuitenkin päivittää tarvittaessa esim. omistajakorvausten tai kalastuksen säätelyn osalta kesken suunnittelukauden, mikäli tilanteet sitä vaativat. Esityksen muutoksesta voi tehdä joko kalatalousalue itse tai ELY-keskus.

Musti-Porvoonjoen kalatalousalueen hallitus päätti 13.3.2019 tilata käyttö- ja hoitosuunnitelman laatimisen Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry:ltä.

2. Kalatalousalue

2.1. Kalatalousalue

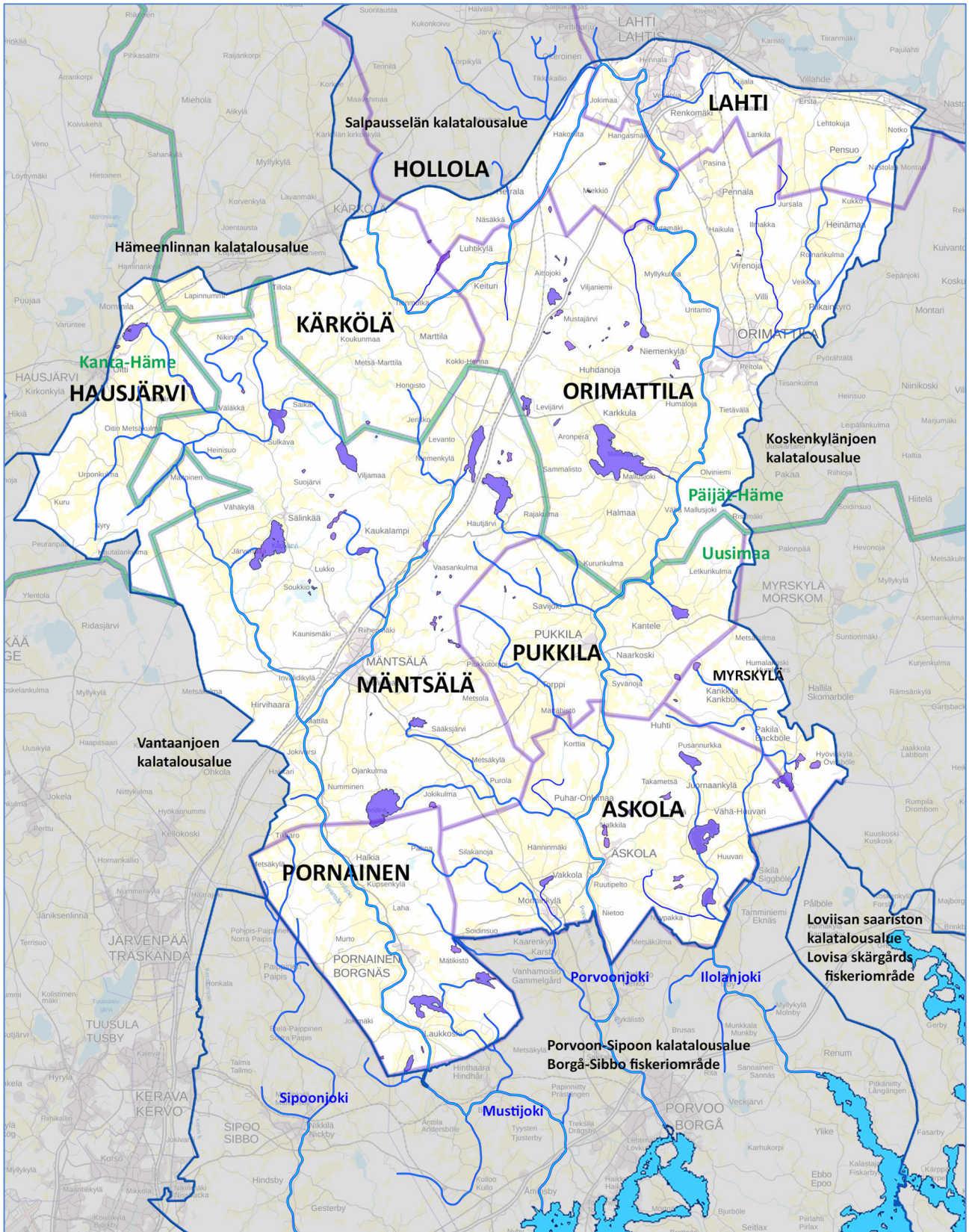
Kalatalousalue on julkisoikeudellinen yhdistys, jonka tarkoituksena on kehittää kalataloutta alueellaan sekä edistää jäsentensä yhteistoimintaa kalavarojen kestävästä käytöstä ja hoidon järjestämiseksi. Kalatalousalueen jäseniä ovat alueen kalastusoikeuden haltijat ja valtakunnalliset kalatalousalan organisaatiot.

Varsinais-Suomen ELY-keskus päätti kalatalousalueen rajoista 13.12.2017 (VARELY 4719/5730/2017, POSELY/1829/5730-2017). Musti-Porvoonjoen kalatalousalue perustettiin 29.1.2019 Varsinais-Suomen ELY-keskuksen koolle kutsumassa kokouksessa. Kalatalousalue muodostui pääosin aiemmista Mäntsälän-Pornaisten kalastusalueesta ja Porvoonjoen kalastusalueesta. Mukaan liitettiin myös vesistöjen latva-alueita Lahdessa, Hollolassa ja Kärkölässä.

2.2. Sijainti ja asutus

Musti-Porvoonjoen kalatalousalue muodostuu pääosin Mustijoen, Porvoonjoen ja Ilolanjoen vesistöistä, jotka kaikki laskevat Suomenlahteen Porvoon kaupungin alueella. Kalatalousalueen eteläraja noudattaa Porvoon kaupungin rajaa ja jokien alajuoksut kuuluvat Porvoon-Sipoon kalatalousalueeseen. Pohjoisraja noudattaa Mustijoen valuma-alueen rajoja ja Porvoonjoen vesistön osalta Riihimäki-Kouvola rautatietä. Porvoonjoen latvavesiä kuuluu Salpausselän kalatalousalueeseen. Muiden naapurikalatalousalueiden kanssa ei ole yhteisiä vesistöjä. Kalatalousalueella kokonaan tai osittain sijaitsevat kunnat ovat Askola, Hausjärvi, Hollola, Lahti, Kärkölä, Mäntsälä, Myrskylä, Orimattila, Pornainen ja Pukkila (kartta 1).

Virtavesien lisäksi kalatalousalueeseen kuuluu yli sata järveä tai nimettyä lampea. Neliökilometrin laajuisia tai sitä suurempia järviä on yhdeksän kappaletta. Valuma-alueesta noin 30 % on peltoa ja 60 % metsää (Value/Corine 2012).

Kartta 1. Kalatalousalueen sijainti, kunnat ja naapurikalatalousalueet.

2.3. Vesialueet ja niiden omistus

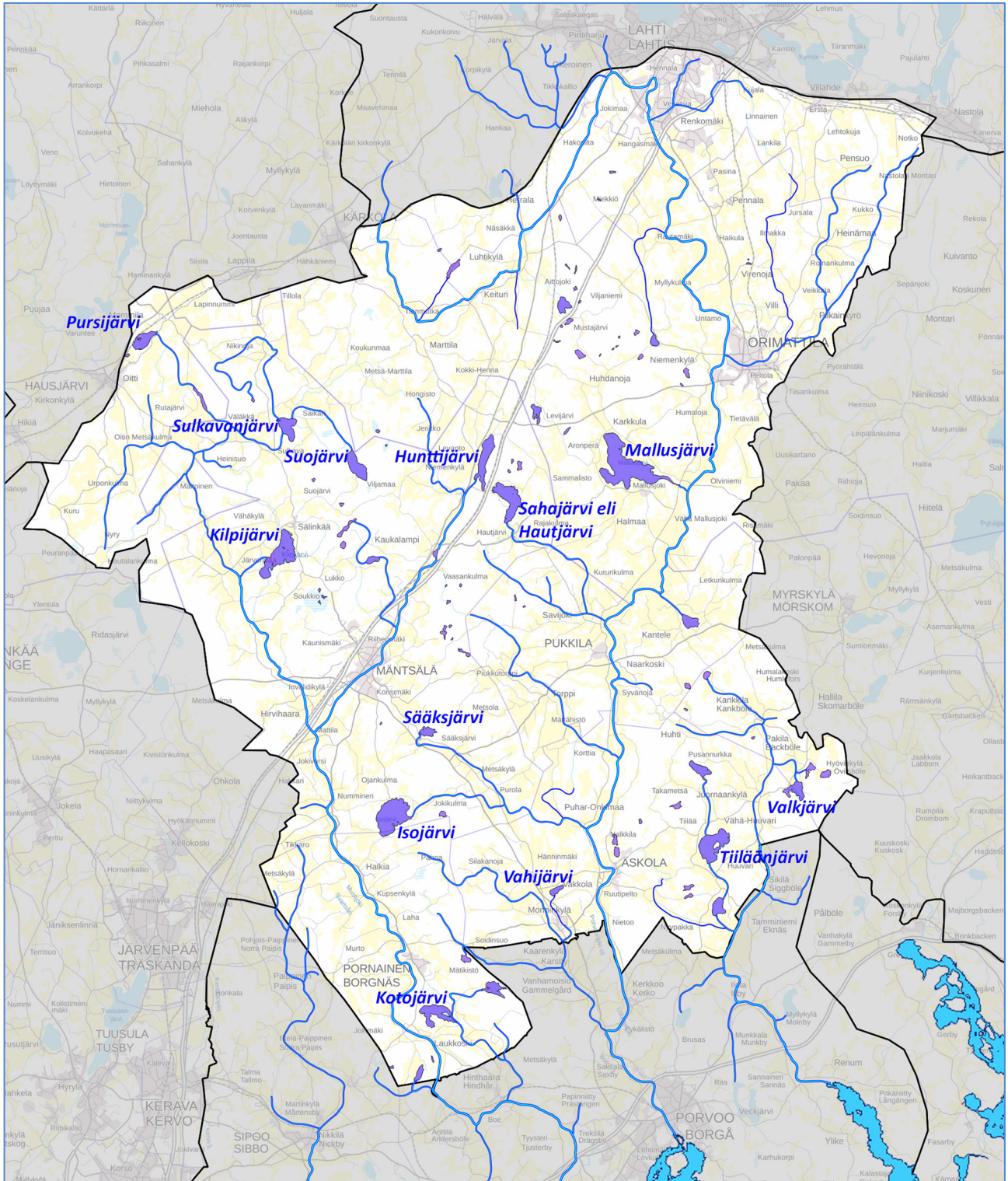
Kalatalousalueen vesipinta-ala on noin 3935 hehtaaria (Kalpa) ja vesialueita (kiinteistöjä) on 259 kpl. Järjestäytyneitä ja toimivia osakaskuntia on 21 kappaletta ja niiden yhteenlaskettu vesipinta-ala on 2820 hehtaaria eli noin 72 % vesipinta-alasta. Alle yhden hehtaarin laajuisia vesialueita on 95 kappaletta. Erityisesti virtavesissä ja joissakin järvissä vesialueiden omistus ja hallinta on pirstaleista. Huomattava määrä pieniä vesikiinteistöjä kuuluu myös yksityisille omistajille.

Omistaja	Kiinteistötunnus	Kiinteistön nimi	Pinta-ala ha
Järvikunnan osakaskunta	560-876-6-1	Järvikunnan yhteinen vesialue ja vesijättö	666,14
Laukkosken vesien osakaskunta	611-406-876-8	Laukkosken vesien osakaskunta	307,61
Isojärven osakaskunta	505-402-876-1	Herman Onkimaa	276,75
Hautjärven osakaskunta	505-401-876-4	Saha- eli Hautjärvi	194,44
Soukkion osakaskunta	505-413-876-3	Soukkio, Kilpijärvi, Kynäröjärvi, Mustijoki, Tynnyrilampi	137,16
Kilpijärven osakaskunta	505-415-876-6	VESIALUE KILPIJÄRVESSÄ	129,28
	505-415-876-14	Pitkäjärvi, Vähäjärvi, Joutsjärvi	114,56
Sälinkään osakaskunta	505-415-876-13	Suojärvi	109,9
Torholan osakaskunta	86-418-876-1	Pursijärvi	103,98
Sulkavan osakaskunta	505-414-876-2	Sulkavanjärvi	103,79
Hunttijärven-Saaren osakaskunta	505-405-876-1	HUNTTIJÄRVI, Levanto	102,45
	505-412-876-2	Hunttijärvi, Saari	67,49
	505-401-876-3	Hunttijärvi	1,33
Pakilan osakaskunta,	504-406-876-1	Valkjärvi, Kotojärvi, Pimijärvi	91,02
Niemenkylän osakaskunta	560-408-876-2	Niemenkylän osakaskunta	81,48
Juornaankylän osakaskunta	18-403-876-1	Juornaankylän osakaskunta	63,37
Sääksjärven osakaskunta	505-416-876-1	Sääksjärvi	59,33
Nummisten osakaskunta	505-409-876-1	Mustijoki, Isojärvi	56,48
Kanteleen osakaskunta	616-401-876-1	Kanteleenjärvi, Porvoonjoki	51,77
Tiiläänjärvi, Koukjärvi, Kylänpäänjärvi	18-402-876-12	VESIALUE	52,49
Yhdistyneet	18-410-876-2		44,8
	18-402-876-6		40,77
	18-402-876-4		22,87
	18-402-876-7		19,05
	18-409-32-1		13,49
	18-402-876-2		11,32
	18-402-876-14		11,3
	18-402-876-3		9,95
	18-410-876-3		6,5
	18-402-876-5		4,98
	18-402-876-15		4,41
	18-402-876-9		3,84
	18-402-876-13		3,53
	18-402-7-4		2,09
	18-402-7-32		1,92
	18-402-876-10		1,52
	18-402-876-8		0,89
Luhtikylä, Tuorakka, Ojajärvi	560-406-876-1	Luhtikylä	44,17
	560-876-4-0	VESIALUE	27,3
	560-406-876-2	Yht. Tihaja-lammi	5,53
	560-406-876-3	Onkijärvi	2,52
	560-406-876-4	Hanhijärvi	0,74
Halkian osakaskunta	611-401-876-3	VESIALUE ISOJÄRVESSÄ	19
	611-401-876-2	MÄNTSÄLÄNJOKI	13,16
Vahijärvi ja Monninkylä	18-411-876-1	VESIALUE	16,67
	18-405-876-1	VESIALUE	14,77
	18-405-876-2	VESIALUE	10,33
	18-411-876-4	VESIALUE	6,44
	18-411-876-3	VESIALUE	0,66
	18-411-876-5	VESIALUE	0,41
	505-415-876-3	Kilpijärvi, Lukko	31,84
	316-409-876-1	Marttila, Kärkölä	31,53

Taulukko 1. Kalatalousalueen yli 30 hehtaarin vesikiinteistöt tai yhdistymät. Järjestäytyneet osakaskunnat ovat vihreällä pohjalla.

3. Järvet - Vesialueiden tila ja käyttö

3.1. Johdanto -järvet

Kartta 2. Kalatalousalueen suuremmat järvet ja muutamia keskeisiä ”kyläjärviä”.

Itäisellä Uudellamaalla ja Musti-Porvoojoen kalatalousalueella on Suomen mittakaavassa pääsääntöisesti hyvin pieniä järviä. Savimailla sijaitsevat järvet ovat tyypillisesti hyvin matalia, vesi on savisameaa ja rehevöityminen aiheuttaa haittaa kalastolle ja virkistyskäytölle. Poikkeuksia muodostavat esimerkiksi metsäylängöillä sijaitsevat pienet järvet ja lammet, jotka voivat olla kirkasvetisiä tai humuksen tummaksi värjäämiä.

Järvien kalastossa särjen ja lahnan osuus on usein suuri. Myös pienikokoisen ahvenen määrä voi olla huomattava. Kuhaa esiintyy tietyssä ainakin 11 järvessä ja se on näissä tavoitelluina saalislajeja. Tärkeitä pyyntilajeja kalatalousalueen järvissä ovat myös ahven, hauki ja made. Kalastuspaine järvillä vaihtelee, mutta ei ole missään hälyttävän suuri. Pyynti on enimmäkseen virkistyskalastusta tai kotitarpeiksi pyyntiä. Suomen mittakaavassa kalatalousalueella asuu paljon ihmisiä ja vesistöjen pinta-ala on suhteellisen pieni. Kalatalousalueella onkin merkittävää järjestää kalastusmahdollisuuksia niin vesialueiden omistajille, ranta-asukkaille ja myös laajemmin alueen asukkaille. Alueen järvet eivät ole riittävän suuria, jotta niillä voisi harjoittaa ammattimaista kalastusta mahdollista särkikalojen pyyntiä lukuunottamatta. Täplärapukannat voivat paikoin mahdollistaa myös myyntiin tarkoitetun pyynnin.

Kalatalouden näkökulmasta alueen suurin haittatekijä on järvien rehevöityminen, joka johtuu pääosin alueella laajasti harjoitettavasta maa- ja metsätaloudesta. Peltoja on erityisesti järviin johtavien virtavesien varrella. Ojaverkosto on kuitenkin yleensä tiuha ja kattava koko valuma-alueella. Sade- ja lumien sulamisvedet virtaavat nopeasti alueen järviin ja jokiin, jolloin niiden mukana päätyy vesistöihin huomattava määrä kiintoainetta, humusaineita ja ravinteita. Useimpia rehevistä järvistä on laskettu jossain vaiheessa, mutta viljelyn ja rantarakentamisen takia veden pinnan palauttaminen ei enää onnistu.

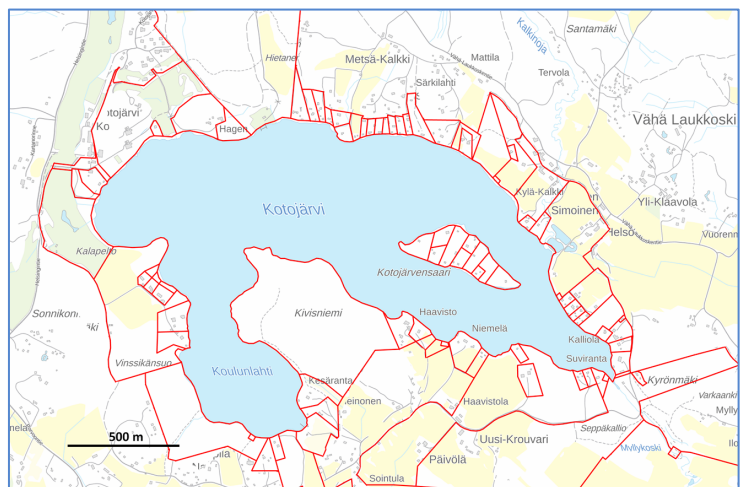
Järvien kalat ovat haitta-aineiden puolesta syömäkelpoisia. Useammalla kalatalousalueen järvellä ahvenesta mitattu elohopeapitoisuus aiheuttaa sen, että niiden kemiallinen luokitus jää hyvää huonommaksi. Elohopeapitoisuus ei keskimäärin kuitenkaan ylitä elintarvikkeille asetettua laatu normia 0,5 mg/kg (Marttila ja Roikonen 2016).

Käyttö- ja hoitosuunnitelmassa käsitellään kalatalousalueen kahdeksan yli neliökilometrin (100 ha) kokoista järveä erikseen ja pienemmät järvet ryhmänä.

3.2 Suuret järvet

3.2.1 Pornaisten Kotojärvi

Pornaisten Kotojärvi on runsasravinteinen ja sameavetinen järvi. Järven ekologinen luokitus on tyydyttävä, mutta se perustuu vain suppeaan määritysaineistoon (kasviplankton, a-klorofylli). Suurin kuormitus järveen kohdistuu maatalouden hajakuormituksesta. Myös metsätaloudella, haja-asutuksella ja sisäisellä kuormituksella on merkitystä. Järven rannalla on myös golfkenttä. Kotojärven laskee puro Ruokijärvestä ja järvestä Mustijokeen laskevan puron nimi on Isonniitynoja. Molemmat ovat kalataloudellisesti merkittäviä virtavesiä.

Kartta 3. Pornaisten Kotojärvi ja sen rantakiinteistöt. Järvi kuuluu kokonaisuudessaan Laukkosken osakaskunnalle.

Kalasto

Vuonna 2019 toteutetun hoitokalastuksen saalis koostui lähes kokonaan särjestä, lahnasta ja salakasta. Muut tavatut lajit olivat kuha, hauki, ahven, ankerias ja kiiski. Saaliskalat olivat pienikokoisia ja petokalojen määrä oli vähäinen. Saaliin joukossa oli muutamia kesänvanhoja kuhia, joten jossain määrin luontaista lisääntymistä tapahtuu. Järven syvänteen pohjassa todettiin kaikuluotauksen perusteella olevan jonkin verran sulkasääskeä. (Jomiset Oy 2019)

Istutukset

Kotojärveen on vuosittain istutettu kuhaa vuoteen 2018 asti. Ankeriasta on istutettu vuosina 2015 ja 2010.

Kalastus, vesien omistus ja kalastusluvut

Kotojärvi kuuluu kokonaisuudessaan Laukkosken osakaskuntaan.

Pyydyslupia myydään osakkaille. Vapalupa useammalle vavalle on saatavilla yleisesti. Lupia myydään kunnan asiamiespostissa, yhden yksityisen lupamyynnin toimesta tai luvan voi maksaa osakaskunnan tilille. Osakaskunnalla on nettisivut, josta tiedot lupamyynnistä löytyvät (<http://laukkoskenkalastus.fi/>).

Ehdotukset kalastuksen ja kalakantojen kehittämistoimenpiteiksi

Laukkosken osakaskunta on laatinut suosituksia kalojen ylämitoista ja kuhan saaliskiintiöstä. Verkkojen pienin solmuväli on nykyisin 50 mm. Osakkaat voivat lunastaa lupia melko suuriinkin pyydysmääriin, mutta kalastuksen määrä on silti maltillista. Petokalakantojen heikko tila johtunee ympäristötekijöistä eikä liiallisesta kalastuksesta. Hauelle ja ahvenelle on mahdollista kunnostaa kutualueita ja soveltuvia kohteita tulee kartoittaa. Kuhan lisääntymisen onnistumista tulee selvittää koeverkkokalastuksin tai hoitokalastusten yhteydessä. Mikäli lisääntyminen on edelleen heikkoa, voidaan tehdä kuhan tuki-istutuksia ja asettaa kuhalle rauhoitusaika. Kalatalousalueen yleinen suositus kuhajärvien solmuvälirajoitukseksi on 60 mm. Kotojärven rehevöitymisen estäminen on kuitenkin keskeinen edellytys kalakantojen tilan kohentamisessa.

Kalastuksenvalvonta

Osakaskunnalla on nimetty valvoja, jonka yhteystiedot löytyvät osakaskunnan nettisivulta. Alueella on tärkeää, että ainakin yksi paikallinen valvoja on helposti saavutettavissa.

3.2.2 Mäntsälän-Pornaisten Isojärvi

Mäntsälän ja Pornaisten kuntien alueelle sijoittuva Isojärvi on matala, rehevä ja sameavetinen järvi. Järven vedet laskevat Piurunjokea pitkin Porvoonjokeen, vaikka järvi on maantieteellisesti hyvin lähellä Mustijokea. Järven ekologinen luokitus on huono, mutta luokitus perustuu suppeaan aineistoon (kasviplankton, a-klorofylli). Järvellä on säännöllisesti tavattu sinilevien massaesiintymiä.

Kalasto

Isojärvellä on tehty verkkokoekalastus vuonna 1999 ja hoitokalastusnuottauksia viimeksi vuonna 2013. Järven koekalastuksessa tavattiin vain kuusi kalalajia. Lajit ovat kuha, hauki, ahven, lahna, särki ja kiiski. Rapuja ei tiettävästi esiinny.

Istutukset

Järveen on säännöllisesti istutettu kuhaa.

Kalastus, vesien omistus ja kalastusluvut

Isojärvellä kalastetaan vapavälinein, verkoilla ja katiskoilla. Tavoitellut saalisajit kuha, hauki ja ahven. Järvellä on yksi kunnan omistuksessa oleva ranta, josta pystyy laskemaan veneen.

Isojärvellä on kolmelle osakaskunnalle kuuluvia vesialueita, mutta koko alueen kalastuksesta ja lupamyynnistä vastaa Isojärven kalastusseura. Seuran jäseneksi pääsee, jos asuu Onkimaan, Nummisten tai Halkian kylissä tai omistaa rantakiinteistön Isojärven rannalta. Uistelulupaa myydään yleisesti verkkokaupassa.

Kalastusta on säädelty verkon solmuvälirajoituksella (60 mm) ja kuhan kalastusasetuksen vaatimusta suuremmalla alamitalla (50 cm).

Ehdotukset kalastuksen ja kalakantojen kehittämistoimenpiteiksi

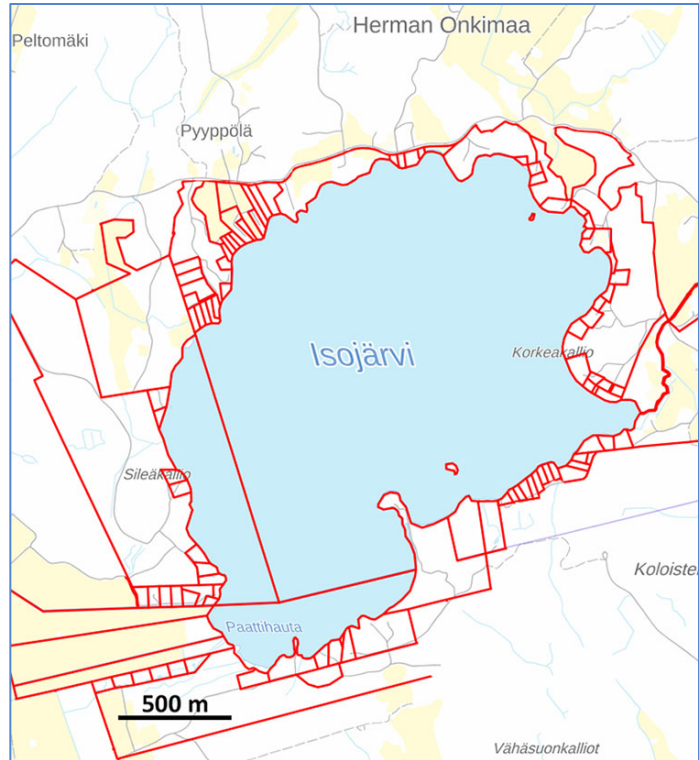
Kuhan istutukset on koettu tarpeellisiksi, koska kuhan luontaiseen lisääntymiseen soveltuvia alueita katsotaan olevan vähän. Kalakantaa ei kuitenkaan ole pitkään aikaan tutkittu ja verkkokoekalastus on tarpeellinen kalaston rakenteen ja kuhan luontaisen lisääntymisen selvittämiseksi.

Verkkokoekalastusten perusteella voidaan arvioida hoitokalastusten tarpeellisuutta ja kuhaistutuksista saatavaa hyötyä.

Kuhan normaalia suurempaa alamittaa (50 cm) ja verkkojen 60 mm solmuvälirajoitusta on tarpeen jatkaa.

Kalastuksenvalvonta

Isojärvellä toimii osakaskunnan ja kalatalousalueen valtuuttamia valvojia, mutta tehostettua valvontaa on silti toivottu.

Kartta 4. Mäntsälän-Pornaisten Isojärvi ja sen rantakiinteistöt. Järvessä on kolmen osakaskunnan vesialueita, mutta kalastuksesta vastaa Isojärven kalastusseura.

3.2.3 Kilpijärvi

Sälinkään Kilpijärvi Mäntsälässä on matala ja rehevä järvi, joka laskee Kilpiojaa pitkin Mustijokeen. Järvi on kärsinyt säännöllisistä sinilevien massaesiintymistä, talviaikaisista alhaisista happipitoisuuksista ja kalakuolemista. Viimeisimmässä suppeaan biologiseen aineistoon (kasviplankton/a-klorofylli) perustuvan ekologisen luokituksen mukaan järven ekologinen tila on laskenut välttävistä huonoksi.

Järven tilaa on yritetty parantaa hoitokalastusnuottauksin, vesikasvien niitolla, talviaikaisella veden ilmastuksella sekä rakentamalla laskeutusallas ja kosteikko suurimman laskupuron Ruonanojan suulle.

Kalasto

Kilpijärvestä ei ole saatavilla kovin tuoreita kalastotietoja. Järviwikin tietojen mukaan järvessä esiintyvät särki, salakka, lahna, suutari, made, ahven, kiiski, kuha ja hauki.

Istutukset

Kilpijärveen on istutettu kuhaa, haukea, madetta, harjusta, siikaa, karppia ja ankeriasta (Järviwiki). Viimeisen kymmenen vuoden kuluessa Kilpijärveen on istutettu kuhaa lähes vuosittain ja madetta kertaalleen (Istutusrekisteri). Tiettävästi kuha ei lisääntynyt järvessä luontaisesti ja kalastusta pidetään yllä istutuksin.

Kalastus, vesien omistus ja kalastusluvut

Kilpijärvellä harjoitetaan verkko-, katiska- ja vapakalastusta. Saalislajeina ovat hauki, ahven, lahna, särki ja kuha.

Kilpijärvessä on kaksi suurempaa osakaskuntaa, Kilpijärvi ja Soukkio. Niiden lisäksi järvessä on 17 pienempää vesikiinteistöä tai kiinteistöä, johon kuuluu vesialuetta.

Kilpijärven osakaskunta myy vesialueelleen pyydyslupia ja vapalupaa lisävavoille vetouisteluun. Lupia myydään kaikille halukkaille kyläkaupassa ja yhden yksityisen lupamyynnin toimesta.

Ravustusta ei järvellä juurikaan harjoiteta. Järvellä on ilmeisesti niukasti ravulle soveltuvia elinympäristöjä. Kilpijärvi laskee Kilpiojaa pitkin Mustijokeen, jossa esiintyy täplärapuja.

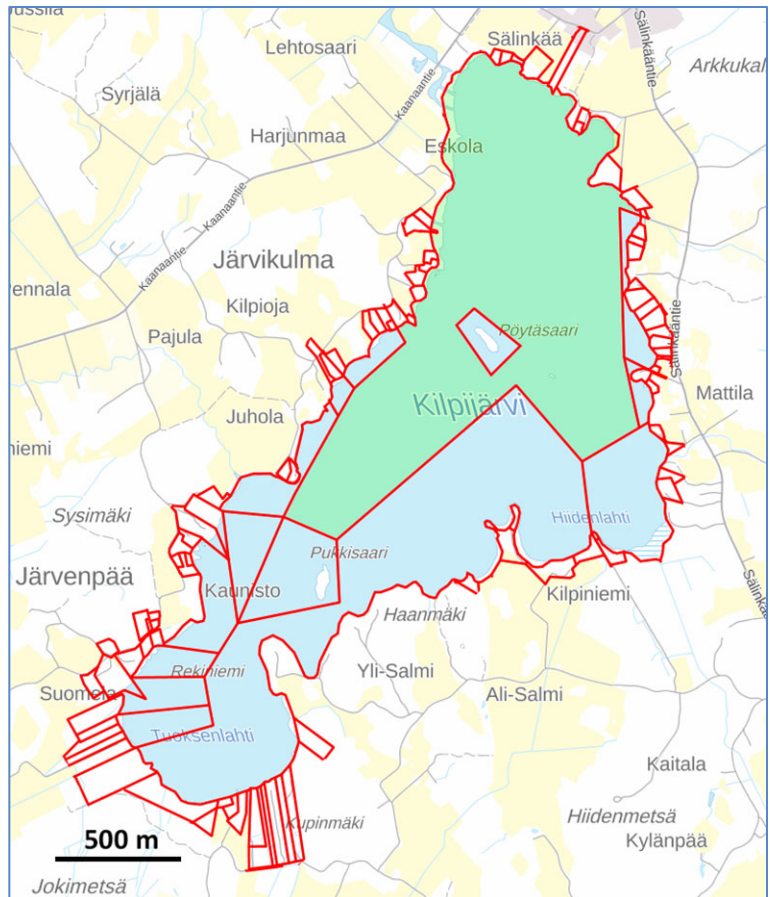
Ehdotukset kalastuksen ja kalakantojen kehittämistoimenpiteiksi

Istutusten tuloksellisuudesta tarvitaan lisätietoa koekalastusten tai järvellä kalastavien henkilöiden saalistietojen perusteella. Istutuksista saatavia hyötyjä tulee arvioida näillä perusteilla.

Kilpijärven suurin ongelma on edelleen liian suuri ulkoinen kuormitus, joka ruokkii myös järven happikatoja ja siitä johtuvaa sisäistä kuormitusta. Sisäistä kuormitusta tulisi vähentää myös hoitokalastuksilla, joita ei ole toteutettu enää viime vuosina. Kosteikko ei ole ollut riittävä toimenpide poistamaan Ruonanojan tuomaa ravinnekuormitusta ja vesiensuojelutoimenpiteitä täytyy toteuttaa järven koko valuma-alueella (Alastalo 2020).

Kalastuksenvalvonta

Alueella toimii yksi osakaskuntien valvoja ja valvonnan määrä koetaan riittäväksi.

Kartta 5. Mäntsälän Kilpijärven vesialueet ja rantakiinteistöt. Kilpijärven osakaskunta (vihreä alue) on järjestäytyneenä ja aktiivisena.

3.2.4 Sulkavanjärvi

Mäntsälän Sulkavanjärvi on rehevä ja keskisyvyydeltään hyvin matala järvi. Mustijoen katsotaan saavan alkunsa Sulkavanjärvestä. Järveä kuormittavat erityisesti valuma-alueen maa- ja metsätalous (Hertta). Suppeaan biologiseen aineistoon (kasviplankton/a-klorofylli) perustuva järven ekologinen luokitus on tyydyttävä. Merkittäviä sinileväkukintoja ei kuitenkaan ole havaittu. Järven rannat ovat soistuneet ja umpeenkasvu haittaa kalastusta ja virkistyskäyttöä.

Kalasto

Sulkavanjärvessä ilmoitetaan esiintyvän lahnaa, särkeä, pasuria, suutaria, karppia, ahventa, kuhaa, haukea, madetta ja ankeriasta (Järviwiki, Herlevi 2000).

Kuhan arvellaan lisääntyvän vähäisessä määrin myös luontaisesti, mutta pyydettyä kuhakanta perustuu säännölliseen istuttamiseen. Haukikanta on ilmeisen vahva, samoin ilmeisesti ahvenkanta, mutta ahvenet jäävät pienikokoisiksi.

Jokirapu mainitaan eri lähteissä, mutta tieto on ilmeisesti vanha. Laskujoessa tiedetään esiintyvän täplärappua.

Istutukset

Sulkavanjärveen on istutettu ainakin haukea, kuhaa, madetta ja karpia. Muiden lajien osalta istutuksista on luovuttu ja viime vuosina on istutettu vain kuhaa.

Kalastus, vesien omistus ja kalastusluvat

Järvellä harjoitetaan verkko-, katiska-, vapa- ja iskukoukkukalastusta. Tärkeimmät saalisajit ovat hauki ja kuha, joiden molempien kannat arvioidaan hyviksi.

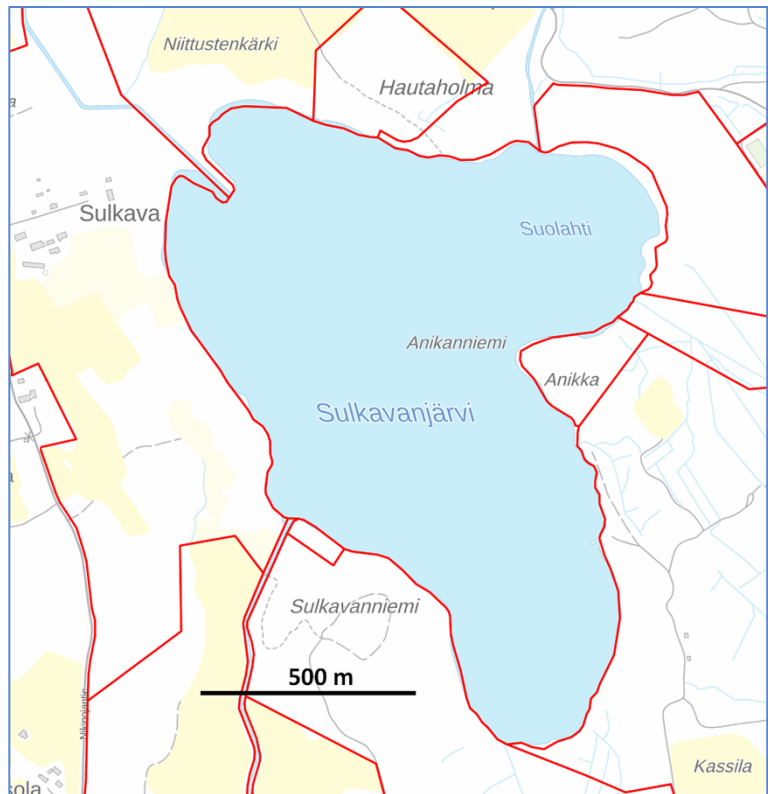
Sulkavanjärvi kuuluu kokonaisuudessaan Sulkavanjärven osakaskunnalle.

Pyydyslupia myydään osakkaille ja kyläläisille ja lupia saa lunastaa yhden paikallisen asukkaan kautta.

Ehdotukset kalastuksen ja kalakantojen kehittämistoimenpiteiksi

Kalakannan tilaa tulisi selvittää verkkokoekalastuksella, jotta kalojen lajisuhteet ja kokojakauma saataisiin selville. Kuhan luontainen lisääntyminen tulisi selvittää ja ahvenkannan ikäjakaumasta tarvittaisiin parempi kuva. Haukikanta on ilmeisen hyvä ja kookkaiden yksilöiden merkitys kalastukselle ja kalakantojen terveen rakenteen ylläpitäjänä on merkittävä. Siksi kookkaiden petokalojen vapauttamista tulisi erityisesti suosittelua.

Ulkoisen kuormituksen vähentäminen on oleellista liian rehevyyden torjunnassa. Järven teoreettinen viipymä on keskimäärin vain 8,5 päivää ja suurten virtaamien aikaan vesi saattaa vaihtua kerran

Kartta 6. Mäntsälän Sulkavanjärvi ja sen rantakiinteistöt.

vuorokaudessa (Luodeslampi 2018). Siten järven veden laatu reagoi hyvin lyhyelläkin aikavälillä siihen, millaista vettä virtaa järveen laskevista puroista. Koko valuma-alueen kattavat vesiensuojelutoimenpiteet ovat oleellisia, jotta maa-ainekset ja niiden mukana tulevat ravinteet eivät lähtisi valumavesien mukaan. Valumavesien mukaan päässeitä ravinteita ja kiintoainetta tulisi vähentää järveen laskeviin puroihin rakennettavilla kosteikoilla, jotka suodattavat vettä ennen kuin se pääsee virtaamaan järveen asti.

Veden suodattaminen kosteikoiden kautta voi rajoittaa kalojen pääsyä järveen laskeviin puroihin. Erityisesti ahvenkannalle voisi olla merkityksellistä päästä puroihin kudulle, mikä pitää huomioida vesiensuojelutoimissa. Ahventen ja haukien kutunousua puroihin tulisi selvittää esimerkiksi keväisellä katiskapyyynnillä. Järveen laskevat purot voivat olla vedenlaadultaan eri tyyppisiä ja olisi syytä selvittää, suosivatko tai välttävätkö kalat tiettyä puroa erityisesti.

Kalastuksenvalvonta

Osakaskunnalla ei ole valtuutettua valvojaa, mutta osakaskunta seuraa tilannetta ja valvontatarvetta järvellä.

LUONNOS

3.2.5 Suojärvi

Pohjois-Mäntsälässä sijaitseva Suojärvi luokitellaan matalaksi humusjärveksi. Suojärvi laskee ojia pitkin Mustijoen alkulähteenä toimivaan Sulkavanjärveen. Suojärven suurin kuormittaja on metsätalous, sillä järvi sijaitsee nimensä mukaisesti ojitettujen soiden ja metsäalueiden keskellä. Järven ekologinen tila on kasviplanktoniin ja vesikasvillisuuteen perustuvan luokituksen mukaan hyvä. Järven tilassa on tapahtunut myönteistä kehitystä, mutta toisaalta veden värissä on viimeisissä mittauksissa havaittu tummumista, joka johtunee valuma-alueella tehdyistä hakkuista ja ojituksista.

Kalasto

Suojärven kalastoon kuuluvat tietyvästi ahven, hauki, lahna ja made. Jokirapu mainitaan eri lähteissä, mutta rapukannasta ei ole tietoa.

Istutukset

Suojärveen on istutettu aikojen saatossa useita eri kalalajeja, mutta viimeisen kymmenen vuoden kuluessa vain kuhaa vuosittain.

Kalastus, vesien omistus ja kalastusluvut

Suojärvi kuuluu suurimmaksi osaksi Sälinkään osakaskuntaan, aivan järven pohjoisin osa kuuluu Sulkavanjärven osakaskuntaan.

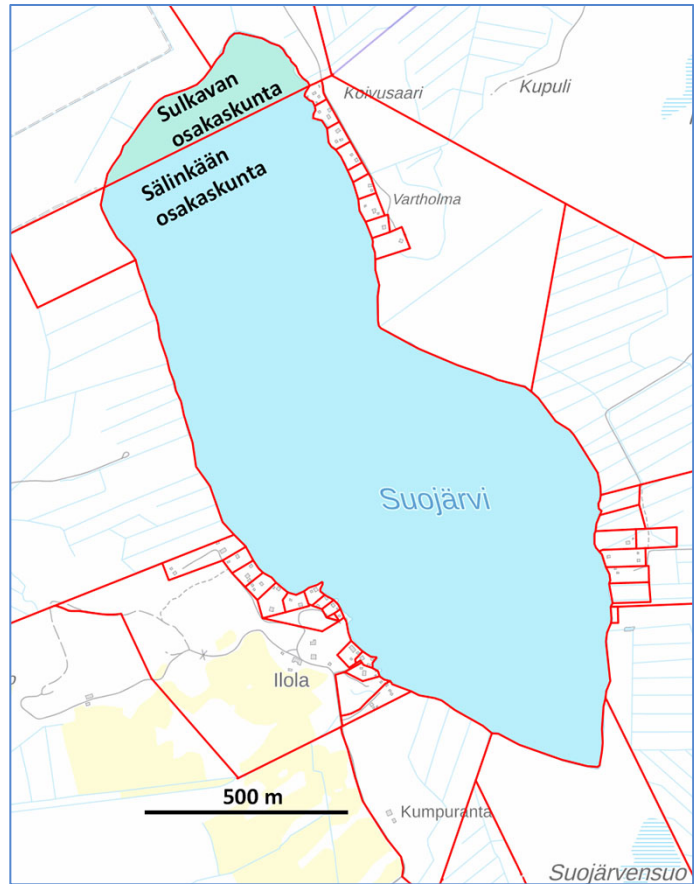
Kalastuslupia myydään osakkaille yksityisen lupamyynnin toimesta

Ehdotukset kalastuksen ja kalakantojen kehittämistoimenpiteiksi

Kalastuksesta tai kalakannoista ei ole saatavilla seurantatietoa. Tietyvästi istutetut kuhat ovat kasvaneet hyvin ja haukikanta on vahva.

Kalastuksenvalvonta

Osakaskunnalla ei ole omia valtuutettuja valvojia, mutta tilannetta seurataan.

Kartta 7. Mäntsälän Suojärvi ja sen vesialueet sekä rantakiinteistöt.

3.2.6 Hunttijärvi

Mäntsälänjoen alkulähteenä toimiva Mäntsälän Hunttijärvi on reheväksi luokiteltava järvi. Se on kunnan järvistä keskimäärin syvin. Rantarakentamisen ja yleisen virkistyskäytön määrä on merkittävä. Kasviplanktoniin ja vesikasveihin perustuvan ekologisen luokituksen perusteella järven tila on tyydyttävä. Suurin kuormittaja on maatalous, mutta haja-asutuksen jätevesillä ja sisäisellä kuormituksella on myös merkitystä.

Kalasto

Hunttijärven kalastoon kuuluvat ainakin hauki, ahven, kuha, kiiski, made, särki, lahna ja salakka. Järven kalastotiedot ovat pääosin yli kymmenen vuoden takaa, jolloin tehtiin mm. hoitokalastuksia. Vuonna 2010 toteutetussa koekalastuksessa (Savola 2010) reilu puolet saaliin biomassasta koostui särkikalosta. Myös kuhan ja ahvenen biomassassa olivat kummallakin lajilla 20 % luokkaa ja petokalakokoisten yksilöiden määrän todettiin kasvaneen viisi vuotta aiemmin tehtyihin hoitokalastuksiin nähden. Kuhan luontaisessa lisääntymisessä arvioitiin olevan suurta vaihtelua eri vuosien välillä.

Kuhan kasvun on todettu olevan erittäin hyvä Hunttijärvessä (Vinni ja Malinen 2010).

Järvessä on kohtalainen täplärapukanta ja ravustusta harjoitetaan.

Istutukset

Hunttijärvessä on aikojen saatossa kokeiltu monenlaisia kalalajeja. Viimeisen kymmenen vuoden kuluessa järveen on istutettu vain kirjolohta vuosina 2016 ja 2017 (istutusrekisteri).

Kalastus, vesien omistus ja kalastusluvut

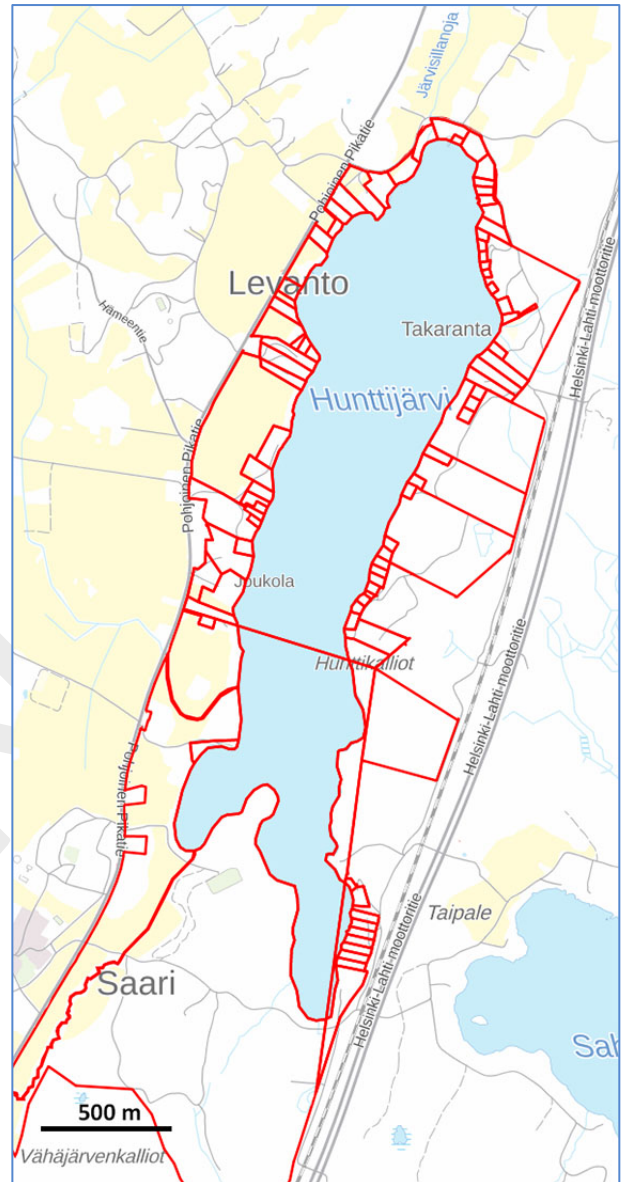
Hunttijärvi jakautuu Saaren, Levannon ja Hunttijärven osakaskunnille. Osakaskunnilla on yhteinen hoitokunta, joka vastaa kalastuksen järjestämisestä.

Hunttijärven kalastuslupia myydään Kotipiirin myymälässä.

Ehdotukset kalastuksen ja kalakantojen kehittämistoimenpiteiksi

Kalaston tilan seuranta tulisi jatkaa, jotta tarvittavista hoitotoimenpiteistä voidaan päättää. Todennäköisesti ajoittaisia hoitokalastuksia olisi edelleen tarpeellista tehdä.

Vesiensuojelutoimenpiteet erityisesti järveen laskevien purojen varsilla ovat tarpeellisia järven rehevyystason laskemiseksi.

Kartta 8. Mäntsälän Hunttijärvessä on kolmen osakaskunnan vesialueita, mutta osakaskunnat toimivat yhdessä.

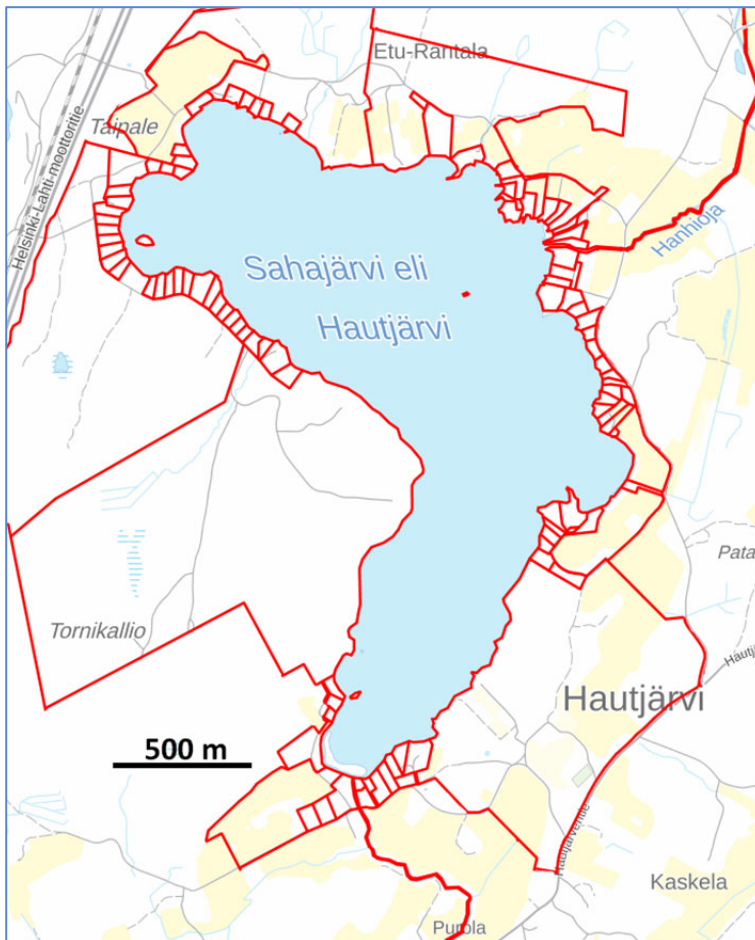
Kuhakannan tilan selvittämisellä voidaan päättää tuki-istutusten tarpeellisuudesta. Ainakin ajoittain luontainen lisääntyminen on ollut riittävää, eikä istutuksille ole tarvetta. Ilmeisesti myös ahven ja hauki lisääntyvät tehokkaasti. Järvellä on kuitenkin tarpeellista säilyttää veden korkeuden luonnollinen rytmi, jolloin järven pinta on hieman korkeammalla keväisin. Kasvipeitteiset tulvarannat ovat tärkeitä lisääntymisalueita useille kalalajeille.

Monien eri kalalajien istuttamisella ei ole löydetty järveen soveltuvia uusia lajeja. Siikaistutukset eivät myöskään ole olleet ylirehevässä järvessä tuottoisia. Kuhakannan mielekäs hoito edellyttää verkoissa suurten silmäkokojen (min. 55 mm) käyttöä, joka taas toimii huonosti pienemmäksi jäävälle siialle.

Järvellä on kaksi uimarantaa ja muutkin kuin ranta-asukkaat pääsevät järvelle. Rannalta kalastamista vaikeuttaa järven tiuha vesikasvillisuusvyöhyke. Omia veneitä ei pääse järvelle laskemaan ja kalastusmahdollisuuksia parantaisi, jos järvellä olisi vuokraveneitä saatavilla.

Kalastuksenvalvonta

Osakaskunta on itse huolehtinut valvonnasta.

Kartta 9. Mantsälän Sahajärvi eli Hautjärvi ja sen rantakiinteistöt.

3.2.7 Sahajärvi eli Hautjärvi

Mantsälän Sahajärvi kuuluu Porvoonjoen vesistöön. Järvi on rehevä ja sameavetinen ja siellä on havaittu sinileväesiintymiä. Laajaan aineistoon (Kasviplankton, pohjaeläimet, kalat) perustuvan aineiston perusteella järven ekologinen tila on tyydyttävä. Suurin kuormittaja on maatalous, mutta myös haja-asutuksella ja sisäisellä kuormituksella on merkitystä (Hertta).

Kalasto

Sahajärven kuhakantaa on tutkittu ja todettu sen olevan poikkeuksellisen hidaskasvuinen (Lappalainen ym. 2017, Milardi ym. 2011). Tutkimukset perustuivat vuosina 2006 ja 2017 toteutettuihin verkkokoekalastuksiin. Kummassakin tutkimuksessa jopa reilu kolmannes verkkokoekalastusten biomassasta oli kuhaa. Särki ja ahven muodostivat pääosan muusta kalakannasta. Muita järvessä esiintyviä

lajeja mainittiin olevan lahna, salakka, kiiski ja hauki.

Istutukset

Sahajärveen on viimeisen kymmenen vuoden kuluessa istutettu ankeriasta ja täplärapua.

Kalastus, vesien omistus ja kalastusluvat

Hautjärven osakaskunnan pyydyslupia myydään osakkaille ja kyläläisille. Myyntipaikkana toimii Kaukalammen Teboil.

Järvi kuuluu kokonaisuudessaan Hautjärven osakaskunnalle.

Sahajärvellä on kaksi kunnan uimarantaa, joista toinen sijaitsee laajemmalla virkistysalueella (Garcia 2015). Yleiset rannat mahdollistavat kalastuksen ranta-asukkaita laajemmalle käyttäjäkunnalle.

Ehdotukset kalastuksen ja kalakantojen kehittämistoimenpiteiksi

Ensimmäisen tutkimuksen jälkeen kuhakantaa on yritetty parantaa nostamalla verkon solmuväli 60 millimetriin ja korottamalla aiempaa alamitta 37 senttimetrinä 40 senttimetriin. Vuoden 2017 verkkokoekalastusten perusteella (Lappalainen ym. 2017) verkkojen silmäkoon nostolla ja määrien rajoittamisella on ollut hienoinen myönteinen vaikutus. Kuhien kasvu on hieman parantunut, sukukypsyysskoko noussut ja isompien yli 40 cm kuhien määrä kasvanut. Muihin järviin verrattuna kasvu on hidasta ja se johtuu ylitiheästä kannasta tai kuhille sopivan ravinnon puutteesta. Viimeisten järvellä kalastaneilta saatujen tietojen mukaan saaliskoon myönteinen kehitys on jatkunut.

Järven vedenpinnan säännöstelyssä tulisi huomioida mahdollisuuksien mukaan luontainen rytmi, jolloin vedenpinta on korkeammalla keväisin. Luontainen tulvimisrytmi on tärkeä kevätkutuisille kaloille.

Kalastuksenvalvonta

Osakaskunta on valtuuttanut valvojia omalle alueelleen.

3.2.8 Mallusjärvi

Kalatalousalueen suurin järvi on Porvoonjoen vesistöön kuuluva Mallusjärvi Orimattilassa. Järvi on rehevä ja savisamea. Kuormitus on pääasiassa peräisin maataloudesta, mutta myös metsätalous, haja-asutus ja sisäinen kuormitus ovat merkittäviä tekijöitä (Hertta). Kasviplanktoniin ja pohjaeläimiin perustuva järven biologinen tila on tyydyttävä, mutta fysikaalis-kemiallisten muuttujien perusteella järven ekologinen tila on vain välttävä.

Kalasto

Mallusjärvellä on tehty hoitokalastusnuottoa talvella 2014. Saaliista suurin osa oli lahnaa ja seuraavaksi eniten oli kuhaa. Myös kiiski, hauki, kuore ja ahven esiintyivät kohtalaisessa määrin. Särkeä ja salakkaa esiintyi vain vähän. (Jomis Oy 2014)

Istutukset

Mallusjärveen on viimeisen kymmenen vuoden kuluessa istutettu ankeriasta, madetta, kirjolohta, planktonsiikaa, peledsiikaa, kuhaa ja täplärapua.

Kalastus, vesien omistus ja kalastusluvat

Mallusjärvellä harjoitetaan monipuolisesti pyydys- ja vapakalastusta. Tärkeimmät saalislajit ovat kuha, ahven, hauki ja ankerias.

Kartta 10. Orimattilan Mallusjärvi ja sen rantakiinteistöt. Mallusjärvi kuuluu Järvikunnan osakaskunnalle.

Mallusjärvi kuuluu kokonaisuudessaan Järvikunnan osakaskunnalle ja kalastuslupia myydään osakkaille. Pyydysmääriä on rajoitettu ja verkon pienin sallittu solmuväli on 60 mm. Lupia myydään kahden paikallisen osakaskunnan valtuuttaman myyjän kautta.

Ehdotukset kalastuksen ja kalakantojen kehittämistoimenpiteiksi

Kuha lisääntyy Mallusjärvessä luontaisesti niin hyvin, että istuttamisesta on luovuttu.

Mallusjärvellä ei vuoden 2014 nuottauksessa todettu esiintyvän liiallisen suurta kalakantaa. Pohjia tonkivia lahnoja on mahdollisesti tarpeen vähentää, sillä kookkailla lahnoilla ei juurikaan ole luonnollisia vihollisia ja määrä voi runsastua.

Veden laadun parantamiseen tähtääviä toimia on tarpeen toteuttaa järven valuma-alueella.

Kalastuksenvalvonta

Mallusjärvellä toimii kaksi valtuutettua kalastuksenvalvojaa.

3.2.9 Tiiläänjärvi

Askolan Tiiläänjärvi kuuluu Ilolanjoen vesistöön. Järvi on runsasravinteinen ja savisamea. Järven ekologinen luokitus on laajan aineiston (kasviplankton, pohjaeläimet, kalat) perusteella tyydyttävä. Suurin yksittäinen kuormittaja on maatalous.

Kalasto

Tiiläänjärvenessä tehdään verkkokoekalastuksia kolmen vuoden välein VPD-seurannan puitteissa. Koekalastuksissa tavatut lajit ovat ahven, kuha, hauki, kiiski, kuore, särki, salakka, pasuri ja lahna. Petokalakannat ovat ilmeisen hyvässä tilassa, vaikka haukia esiintyy koeverkkoissa vähän. Kujan lisääntyminen onnistuu säännöllisesti ja järvi on kuuluu suurista kuhista. Myös petomaisia ahvenia esiintyy ja etenkin vuoden 2017 koekalastuksissa ahvenen biomassa oli merkittävä. Särkikaloista selvästi suurimman biomassan muodostaa pasuri. Pasuri on hidaskasvuinen ja soveltuu todennäköisesti paremmin petokalojen saaliiksi kuin lahna. Kuore esiintyy harvalukuisena.

Istutukset

Tiiläänjärven on viimeisen kymmenen vuoden kuluessa istutettu ankeriasta vuosittain. Vuonna 2019 istutettiin myös madetta ja kuhaa.

Kalastus, vesien omistus ja kalastusluvat

Tiiläänjärvi on jaettu 32 vesikiinteistöön tai kiinteistöön, johon kuuluu vesialuetta. Näistä 18 on liittynyt yhteisellä sopimuksella yhteen. Pyydyskalastusta harjoittavat vesialueiden omistajat.

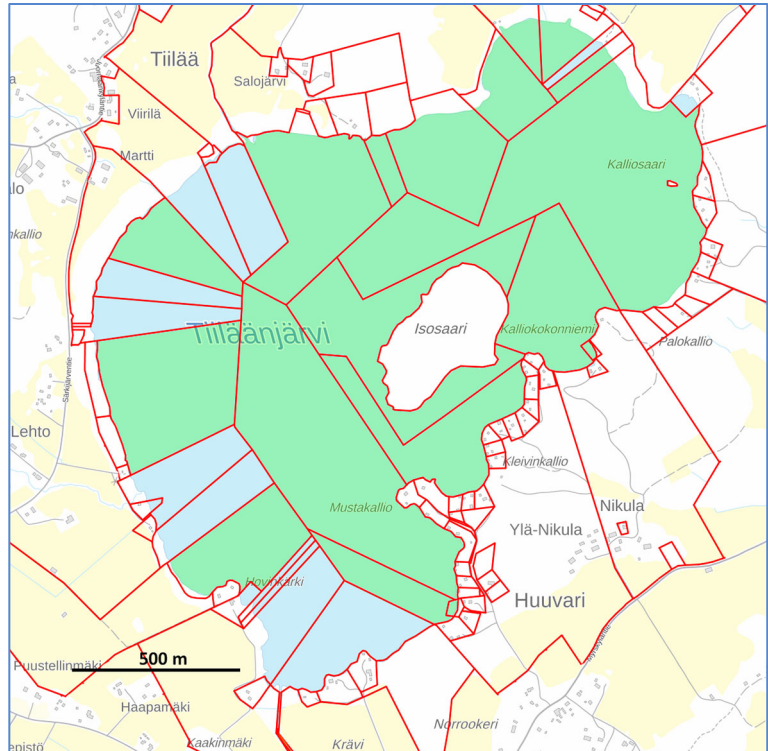
Ehdotukset kalastuksen ja kalakantojen kehittämistoimenpiteiksi

Tiiläänjärven ulkoisen kuormituksen vähentäminen on keskeistä, kuten muillakin alueen rehevillä järville. Esimerkiksi kuhalle tärkeän ravintokohteen kuoreen vähäisyys viittaa heikkoihin kesäaikaisiin happipitoisuuksiin syvämmässä vedessä.

Tiiläänjärvi on alueellisesti tärkeä ”kyläjärvi” ja sen tulisi tarjota nykyistä paremmat mahdollisuudet kalastukseen esimerkiksi lähialueen lapsille ja nuorille. Yleiseen käyttöön soveltuva ranta ja veneiden vuokrausmahdollisuus auttaisivat tavoitteissa.

Kalastuksenvalvonta

Järvellä ei toimi valtuutettua valvojaa, mutta tilannetta seurataan vesialueiden omistajien toimesta.

Kartta 11. Askolan Tiiläänjärvi. Vihreällä pohjalla olevat vesialueet ovat muodostaneet yhteenliittymän.

3.3. Pienet järvet ja lammet

Suurten noin neliökilometrin tai sitä suurempien järvien lisäksi kalatalousalueeseen kuuluu satakunta pienempää järveä ja lampea, joista 71 kappaletta on nimetty kartassa 16. Pienempien järvien joukossa on paikallisesti merkittäviä kalastus- ja virkistyskäyttöjärvä, joissa toimii aktiivisia osakaskuntia tai hoitoyhdistyksiä. Järviä ja lampia on tyyteltä eriisiin ryhmiin kuvailun vuoksi ja tavoitteiden asettamiseksi. Monilla järvilla on piirteitä eri ryhmistä. Siten järvien jaottelu on suuntaa antavaa ja hoitotoimien ja suositusten soveltuvuus vaatii usein tarkempaa tarkastelua.

3.3.1. Järjestäytyneet virkistyskäyttöjärvet

Muutamit keskeiset virkistyskäyttöjärvet kuuluvat järjestäytyneille osakaskunnille ja niitä kuvataan hieman tarkemmin.

Sääksjärvi (40 ha)

Mäntsälän Sääksjärvi on tyyppiltään runsashumuksinen järvi. Ekologiselta luokituksestaan järvi on tyydyttävässä tilassa. Järven kuormitus on peräisin useista hajakuormituslähteistä, eikä mikään lähde ole selvästi muita merkittävämpi (hertta).

Hoitokalastusnuottauksia on tehty viimeksi vuosina 2018 ja 2014. Vuoden 2014 nuottasaaliista otetussa näytteessä yli 90 % saaliin biomassasta muodostui särjestä ja lahnasta. Vuonna 2018 niiden osuus oli noin 70 % ja petokaloja esiintyi paljon. Erityisesti ahvenen määrä oli kasvanut, mutta saaliissa oli myös haukia ja kuhia. Vuonna 2018 saaliissa esiintyi myös luonnonkudusta peräisin olevia kuhan poikasia. Edellisten lajien lisäksi saaliissa esiintyi kiiskeä. (Jomiset Oy 2019). Järvestä pyydetään vuosittain pieni määrä täplärapuja.

Sääksjärven osakaskunta myy verkko-, katiska- ja ravustuslupia yhden osakkaan toimesta. Verkon minimisolmuväliksi on määritetty 55 mm. Osakaskunta on valtuuttanut alueelleen kaksi valvojaa.

Sääksjärvi on alueellisesti merkittävä virkistyskohde. Ranta-asutusta ja kesämökkejä on runsaasti, mutta uimarannan kautta järvelle pääsevät myös muut käyttäjät. Ulkoisen kuormituksen vähentäminen ja särkikalakantojen kurissa pitäminen ovat järven keskeisiä hoitokeinoja.

Askolan/Myrskylän Valkjärvi (73 ha)

Askolan ja Myrskylän kuntien alueella sijaitseva Valkjärvi on tyyppiltään vähähumuksinen järvi. Ekologiselta luokituksestaan järvi on tyydyttävässä tilassa. Järven kuormitus on peräisin useista hajakuormituslähteistä, eikä mikään lähde ole selvästi muita merkittävämpi (hertta).

Hoitokalastusnuottauksia on tehty viimeksi vuosina 2019, 2018, 2014 ja 2013. Tavatut lajit ovat olleet kuha, hauki, ahven, kiiski, särki, lahna ja salakka. Nuottasaaliista otetuissa näytteissä valtaosa on särkikalaja, pääasiassa särkeä ja lahnaa. Viimeisimmässä nuottauksessa niiden osuus oli noin 75 %, mutta myös haukea, kuhaa ja ahventa esiintyi kohtalaisesti. (Jomiset Oy 2019).

Kartta 12. Mäntsälän Sääksjärvi ja sen rantakiinteistöt.

Valkjärveen istutettiin kuhaa säännöllisesti vuoteen 2016 asti. Vuonna 2016 on istutettu planktonsiikaa ja vuonna 2019 haukea. Vuonna 2018 nuottasaaliissa esiintyi myös luonnonkudusta peräisin olevia kuhan poikasista. Made on tiettävästi hävinnyt tai voimakkaasti taantunut. Järvelle on ilmeisesti yksityisten toimesta tuotu suutaria, jota osakaskunta on yrittänyt poistaa.

Rapukannan tila on epäselvä. Järveen oli tarkoitus siirtää jokirapuja, mutta hanke kaatui. Toistaiseksi Valkjärveä on syytä pitää mahdollisena jokiravun elinalueena.

Pakilan osakaskunta myy pyydyslupia osakkaille yhden osakkaan toimesta. Verkon minimisolmuväliksi on määritetty 50 mm, joskin sääntö on voimassa ”viileän veden aikana”.

Osakaskunnalla ei ole omia valtuutettuja valvoja. Ongelmia on ilmennyt harvoin, mutta valvonnan järjestäminen olisi toivottavaa.

Valkjärvellä on kaksi uimarantaa ja se on alueellisesti merkittävä virkistyskohde. Järven valuma-alue on hyvin pieni ja rehevöittävien kuormituslähteiden kartoitus ja niihin puuttuminen on helpompaa kuin suurilla valuma-alueilla.

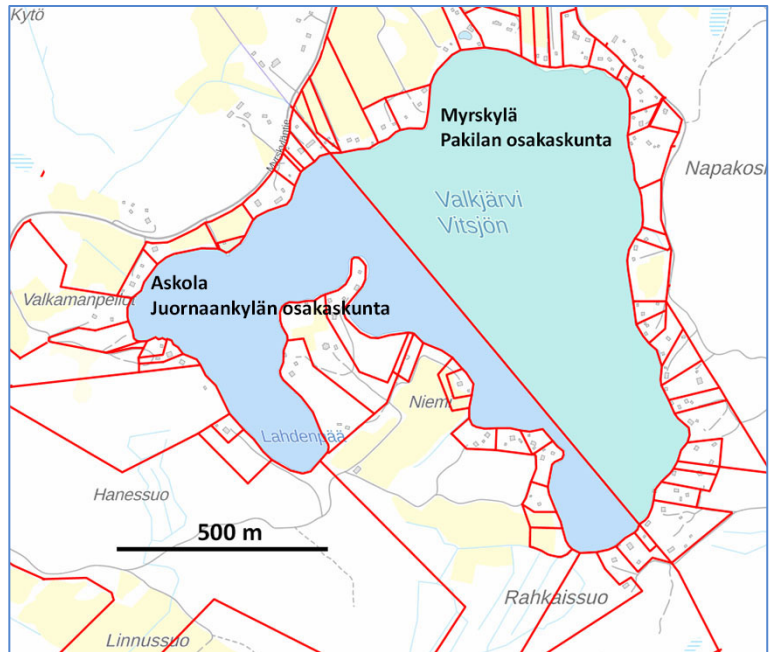
Vahijärvi (27 ha)

Askolan Vahijärveä ei ole luokiteltu, mutta kyseessä on suhteellisen matala ja rehevä järvi. Kuormituslähteitä ovat maatalous (30 % valuma-alueesta peltoa), metsätalous (50 % valuma-alueesta metsää) ja ranta-asutus.

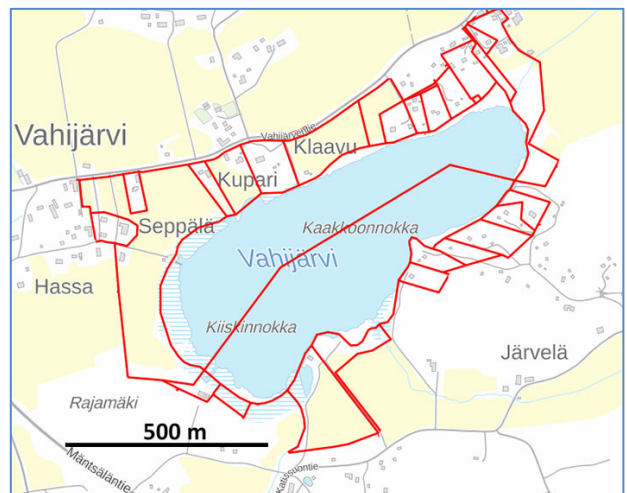
Järvestä ei ole käytössä kalastotietoja, mutta kalasto koostuu alueelle tyypillisistä lajeista. Järveen on 2010-luvulla istutettu kuhaa joka toinen vuosi. Tiettävästi järven runsasta haukikantaa on yritetty harventaa kuhaistutusten turvaamiseksi. Kuhaistutusten tuloksellisuudesta ei ole tietoa.

Järvi kuuluu Monnikylän ja Vahijärven osakaskunnille, mutta osakaskunnat hoitavat järveä ja kalastusta yhdessä. Järvelle myydään pyydyslupia ja lupia lisävavoille. Luvat voi omatoimisesti maksaa osakaskuntien pankkitilille. Järvellä toimii osakaskunnan valtuuttama kalastusvalvoja.

Järvellä on osakaskunnan laavu, joka mahdollistaa virkistyskäytön laajemmalle käyttäjäkunnalle.

Kartta 13. Askolan ja Myrskylän kunnissa sijaitseva Valkjärvi kuuluu Pakilan ja Juornaankylän osakaskunnille.

Kartta 14. Askolan Vahijärvellä toimii yhdistetty Monnikylän ja Vahijärven osakaskunta.

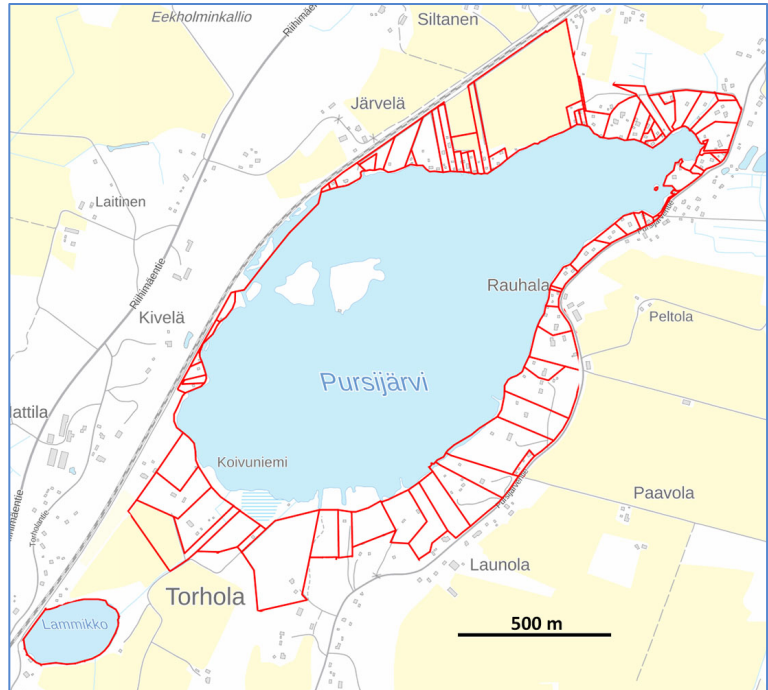
Pursijärvi (85 ha)

Hausjärvellä sijaitsevan Pursijärven tilaa ei ole luokiteltu. Järvi sijaitsee Salpausselän harjulla suhteellisen pienellä valuma-alueella (n. 3,7 km²). Valuma-alueesta noin 20 % on peltoa ja 50 % metsää. Rannat ovat pääosin rakennettuja.

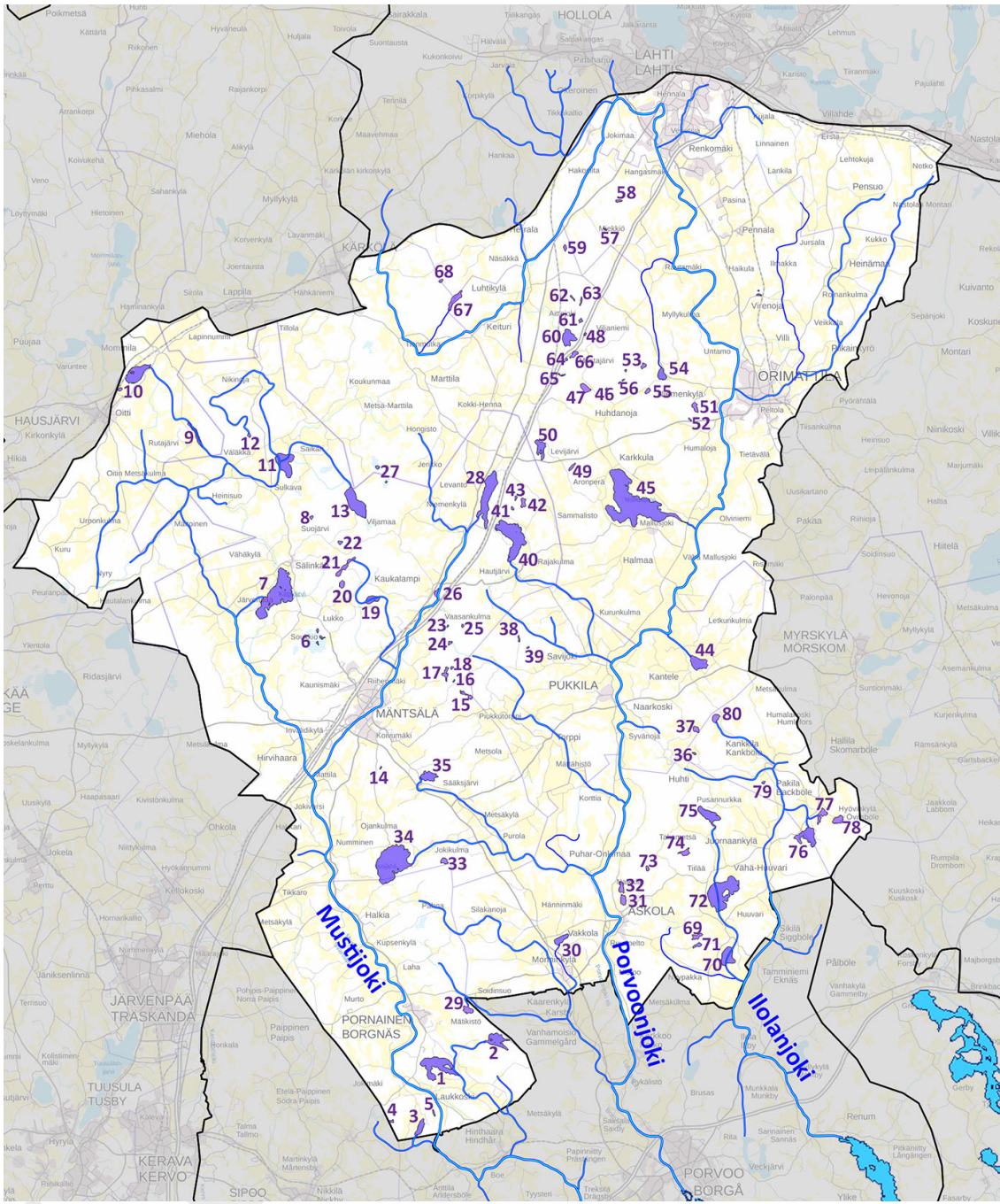
Järven kalastossa on osakaskunnan tietojen mukaan runsaasti haukea, lahnaa ja pientä ahventa. Istutettu kuha ei menestynyt. Nykyisin istutettava siika kasvaa hyvin, mutta ei tiettävästi lisäännä järvessä. Järvessä esiintyy täplärapua, mutta saaliit ovat olleet heikkoja.

Pursijärvi kuuluu Torholan osakaskunnalle. Paikallisille myydään pyydyslupia nimettyjen lupamyyjien toimesta. Verkon minimi solmuvälirajoitus on 35 mm ja pyydysten määriä on rajoitettu. Osakaskunnalla on yksi valtuutettu kalastusvalvoja.

Järvellä on toteutettu pienimuotoista hoitokalastusta katiskoilla. Järvessä olevan saaren ja mantereen välinen uoma on ruopattu auki ja vesikasvien niitolle katsotaan olevan tarvetta. Järvelle pääsy muille kuin ranta-asukkaille on hankalaa. Osakaskunta suunnittelee yleistä venevalkamaa ja toivoo nuorten kalastusmahdollisuuksien paranevan.

Kartta 15. Oitin Pursijärvi ja sen rantakiinteistöt. Järvi ja "Lammikko" kuuluvat Torholan osakaskunnalle.

Kartta 16. Musti-Porvoonjoen kalatalousalueen järvet.

Mustijoen vesistö: 1. Pornaisten Kotojärvi. 2. Ruokijärvi. 3. Niinijärvi. 4. Vermijärvi. 5. Kaaklampi. 6. Mäntsälän Kotojärvi. 7. Kilpijärvi. 8. Iso-Saikari. 9. Rutajärvi. 10. Pursijärvi ja Lammikko. 11. Sulkavanjärvi. 12. Lammijärvi. 13. Suojjärvi. 14. Ahvenlammi. 15. Venunjärvi. 16. Korpilammi. 17. Iso-Vuotava. 18. Vähä-Vuotava. 19. Joutsjärvi. 20. Mäntsälän Vähäjärvi. 21. Pitkäjärvi. 22. Kivilampi. 23. Vähä-Tuhti. 24. Tuhtijärvi. 25. Löytyjärvi. 26. Kaukalampi. 27. Matjärvet. 28. Hunttijärvi.

Porvoonjoen vesistö: 29. Pornaisten Valkjärvi. 30. Vahijärvi. 31. Etujärvi. 32. Takajärvi. 33. Pivanjärvi. 34. Isojärvi. 35. Sääksjärvi. 36. Puntarjärvi eli Kokkusan Teeno. 37. Kokkusa. 38. Savijärvi. 39. Iilijärvi. 40. Sahajärvi eli Hautjärvi. 41. Suojjärvi. 42. Mäkijärvi. 43. Korpjärvi. 44. Kanteleenjärvi. 45. Mallusjärvi. 46. Kiillönjärvi. 47. Kuustjärvi. 48. Nikkijärvi. 49. Tuhkurinjärvi. 50. Salusjärvi. 51. Kalliojärvi. 52. Salmijärvet. 53. Onkijärvet. 54. Kylänjärvi. 55. Ylemmäsjärvi. 56. Pahatjärvet. 57. Kaakeli. 58. Tuohijärvi. 59. Tihaja. 60. Tekemäjärvi. 61. Hanijärvi. 62. Onkijärvi. 63. Kaitjärvi. 64. Mustajärvi. 65. Koukkujärvi. 66. Valkeajärvi. 67. Ojajärvi. 68. Hirvijärvi.

Iilolanjoen vesistö: 69. Mörtsjö. 70. Kylänpäänjärvi. 71. Abborrsjö. 72. Tiiläänjärvi. 73. Simppujärvi. 74. Askolan Vähäjärvi. 75. Koukjärvi. 76. Askolan-Myrskylän Valkjärvi. 77. Myrskylän Kotojärvi. 78. Pimijärvi. 79. Teeno. 80. Järvälänjärvi.

3.3.2. Muut hyväkuntoiset virkistyskäyttöjärvet

Virkistyskäyttöjärviä ovat rakennetuissa ympäristöissä tai vilkkaan ihmistoiminnan läheisyydessä olevat järvet. Kulkuyhteydet ovat yleensä hyvät ja virkistyskäyttöjärvillä on merkitystä laajemmin kuin vain järven välittömässä läheisyydessä asuville ihmisille. Useilla järvillä on kuntien tai kylien omistamaa rantaa, joka mahdollistaa ulkopuolelta tulevien pääsyn vesistöjen ääreen. Järvien osakaskunnat tai hoitokunnat ovat usein aktiivisia.

Erityisesti kalastamiseen soveltuvia alueita ei ole selvitetty. Kun tarkastellaan yleisten kalastusmahdollisuuksien tarjoamista kalatalousalueella, on näiden pienten järvien joukossa olevilla järvillä parhaat puitteet tarjota mahdollisuuksia laajemmalle käyttäjäkunnalle.

Pornainen: Valkjärvi (virkistysalue, uimaranta)

Askola: Takajärvi (uimaranta), Koukjärvi (uimapaikka, yhteisranta), Abborrsjö (uimaranta)

Pukkila: Ilijärvi (uimaranta)

Orimattila: Kalliojärvi (uimaranta), Salusjärvi (uimaranta)

3.3.3. Huonokuntoiset järvet ja lintujärvet

Tämän ryhmän järvet kärsivät merkittävistä rehevöitymishaitoista ja mahdollisesta umpeenkasvusta. Osalla järvistä virkistyskäyttö on kuitenkin merkittävää. Kalastusta harjoitetaan vaihtelevasti ja järvillä voi olla merkitystä kalojen lisääntymisalueina. Usein umpeenkasvu, rehevyys tai rantojen soistuminen haittaa kalastusta.

Pornainen: Niinijärvi, Vermijärvi

Mäntsälä: Joutsjärvi, Kotojärvi, Kaukalampi

Pukkila: Kanteleenjärvi

Orimattila: Tekemäjärvi, Kylänjärvi

Askola: Etujärvi, Kylänpäänjärvi

Hausjärvi: Rutajärvi

Myrskylä: Järvelänjärvi, Kotojärvi, Pimijärvi

3.3.4. Mökkijärvet

Osalla järvistä rannat ovat tiiviisti rakennettuja. Yleisiä rantoja ei ole ja järvien saavutettavuus on muille kuin ranta-asukkaille heikko. Kalastusmahdollisuudet rajoittuvat silloin enimmäkseen ranta-asukkaille ja vesien- ja kalastuksenhoidon vastuu on pääosin heillä.

Pornainen: Ruokijärvi

Kärkölä/Hollola/Orimattila: Ojajärvi

Mäntsälä: Venunjärvi, Iso-Vuotava, Pitkäjärvi

Orimattila: Valkeajärvi

Hollola: Kaakeli

3.3.5. Erämaisiet järvet

Suurella joukolla alueen järviä on erämaisii piirteitä. Rantarakentamista on vähän tai sitä on vain osassa järveä. Erämaisiet järvet ovat pääsääntöisesti hyväkuntoisia pieniä metsäalueiden järviä. Osassa rannat ovat soistuneita joko luontaisesti tai pinnan laskemisesta ja metsäojituksista johtuen. Kalastus on yleensä melko vähäistä, mutta todennäköisesti sopivalla tasolla kalakantojen ja ympäristön kantokyvyn suhteen. Erämaisii järviä ovat:

Askola: Vähäjärvi, Mörtsjö, Simppujärvi

Hollola: Tuohijärvi, Hirvijärvi (1/2)

Kärkölä: Iso-Matjärvi, Hirvijärvi (1/2)

Mäntsälä: Vähäjärvi, Pivanjärvi, Mäkijärvi, Suojärvi(Hautjärvi), Korpjärvi, Löyttyjärvi, Ahvenlammi, Korpilammi, Vähä-Vuotava, Tynnyrilampi, Vähä-Matjärvi, Lammijärvi, Tuhtijärvi, Vähä-Tuhti, Kivilampi, Iso-Saikari

Myrskylä: Teeno, Puntarjärvi eli Kokkusan Teeno

Orimattila: Iso-Onkijärvi, Ylemmäisjärvi, Kuustjärvi, Valkeajärvi, Tihaja, Hanijärvi, Kaitajärvi, Onkijärvi, Tuhkurinjärvi, Nikkijärvi, Kiiliönjärvi, Pahatjärvet, Vähä-Onkijärvi, Mustajärvi, Koukkujärvi, Iso Salmijärvi

Pornainen: Kaaklampi

Pukkila: lilijärvi, Savijärvi, Kokkusa

3.3.6 Pienten järvien kala- ja rapukannat sekä istutukset

Järvien tärkeimmät saalislajit ovat yleensä hauki, ahven ja särkikalat. Kalastus perustuu yleensä luontaisiin kalakantoihin mutta pienempienkin järvien kalakantoja on paikoin hoidettu istutuksin. Rapukantojen tila tunnetaan heikosti, mutta täpläravun esiintyminen jokivesissä viittaa siihen, että täplärapu on levittäytynyt laajalle myös järvissä. Jokirapuja voi esiintyä eristyksissä säilyneissä pienvesistöissä.

Kuha

Kuhaa on viimeisen kymmenen vuoden kuluessa istutettu rekisteritietojen perusteella kalatalousalueen pienempiinkin järviin ja se jopa lisääntyy luontaisesti ainakin Sääksjärvessä ja Niinijärvessä.

Sääksjärvi 2012, 2013, 2015, 2017

Pitkäjärvi 2017, 2018

Koukkjärvi 2011, 2013, 2015

Vahijärvi 2013, 2015, 2017, 2019

Valkjärvi (Askola/Myrskylä) 2013, 2014, 2015, 2016

Pimijärvi 2018

Hauki, ahven ja made

Hauki ja ahven ovat pääasialliset pyynnin kohteena olevat lajit kalatalousalueen pienillä järville. Kannat vaihtelevat suuresti eri järvien välillä, eikä kantojen tilaa ole selvitetty. Pienillä järville on kuitenkin mahdollisuus suurten yksilöiden saamiseen kummankin lajin kohdalla. Madekannat ovat ilmeisesti vähäisiä, eikä niiden pyyntiä harjoiteta erityisen paljon sen paremmin pyydyksillä kuin pilkillä.

Särkikalat

Yleisimmät saaliit kalatalousalueen pienillä järville ovat särkikalat kuten särki, salakka ja lahna. Mahdollisia lajeja ovat myös pasuri, sorva, suutari ja ruutana. Sameissa ja ylirehevissä järvissä särkikalakannat muodostavat valtaosan kalakannasta.

Ankerias

Ankeriasta on istutettu pienistä järvistä vain Ilolanjoen vesistön Valkjärveen.

Siika

Siika ei kuulu alueen järvien luontaiseen kalastoon. Planktonsiikaa on istutettu useampaan kalatalousalueen pienempään järveen. Siika voi menestyä ja kasvaa pyyntikokoon karumissa ja puhtaammissa järvissä, vaikka se ei muodosta lisääntyviä kantoja.

Rapukannat

Rapukantojen tilaa järvissä ei juurikaan tunneta. Muutamii järviin on istutettu täplärapua ennen vuotta 2016. Kalatalousalueen virtavesissä esiintyy yleisesti täplärapua, jota istutettiin aktiivisesti vuosituhaten

vaihteen molemmin puolin. Täplärapukannoissa esiintyy yleisesti rapuruttoa. Sittemmin ongelmana on ollut ihmisten suorittama täplärapujen omatoiminen siirtely, jonka vuoksi kotimaisen jokiravun kantoja on menetetty viime vuosiin asti.

3.3.7 Kalastus pienillä järvillä ja kalastusluvut

Kalatalousalueen pienillä järvillä toimii 14 osakaskuntaa tai yhtymää ja niiden alueisiin kuuluu noin 40 järveä tai lampea. Pyydyslupia myydään yleensä osakkaille ja kyläläisille.

Yleiskalastusoikeuksin tapahtuva vapakalastus kohdistuu enimmäkseen suurille järville tai sellaisille virkistyskäyttöjärville, missä on yleisiä rantoja. Kuitenkin erämaiset järvet houkuttelevat pientä kalastajajoukkoa, jotka etsivät rauhallisia ja vähemmän kalastettuja kohteita. Muutamissa alueen rehevissä järvissä esiintyy huomattavasti suuria haukia, joille on oma pyytäjäkuntansa.

3.4 Kalakantojen hoitaminen ja kalastuksen kehittäminen järvillä

3.4.1 Tarvittavat kalastuksen säätelytoimenpiteet järvillä

Verkkojen silmäkokorajoitukset ovat tarpeellisia järvillä, joissa esiintyy kuhaa. Kuhajärvillä verkkojen solmuvälin on oltava vähintään 55 mm. Kalatalousalue kuitenkin suosittelee verkkojen minimisolmuväliksi 60 mm ja kuhan alamitaksi 50 cm. Osakaskunnat päättävät itsenäisesti kuturauhoituksen tarpeellisuudesta.

Jos kuha alkaa lisääntymään luontaisesti pienillä järvillä, ei kanta yleensä muodostu kovin vahvaksi. Suuria emokaloja on vähän ja niitä tulee suojata, jotta emokalakanta säilyy riittävän vahvana pitämään yllä luontaista tuotantoa. Siksi verkkokalastukselle pitää pienissä kuhajärvissä asettaa tiukkoja rajoitteita tai jopa kieltää se kokonaan.

Kuhan kanssa samaan järveen ei todennäköisesti kannata istuttaa siikaa, koska siika yleensä pyydetään pienempisilmäisellä verkolla.

Suuret petokalat ovat tärkeitä pitämään yllä kalaston tervettä rakennetta, sillä useimmat kalatalousalueen järvet kärsivät rehevöitymisestä ja sen myötä riski kalakantojen särkikalavaltaistumisesta ja pienten yksilöiden suuresta määrästä on olemassa. Esimerkiksi kuhalle ei ole syytä "raivata tilaa" pyytämällä suuria haukia pois, sillä pitemmän päälle siitä on todennäköisesti haittaa järven luontaisen kalakannan rakenteelle.

Mahdollisuus suuriin saaliskaloihin on huomattava kalastusta lisäävä kannustin. Erityisesti pienillä järvillä suuret petokalat voidaan tehokkaasti pyytää pois vapavälineinkin. Suurikokoiset hauet, ahvenet ja kuhat ovat tärkeitä erityisesti rehevien järvien ravintoketjuissa ja ne tuottavat runsaasti poikasia, joilla on paremmat selviytymismahdollisuudet erityisesti lisääntymisen kannalta huonoina vuosina. Suosituksena on, että yli 90 cm hauet, 40 cm ahvenet ja 65 cm kuhat vapautetaan. Vapauttamisessa tulee kuitenkin huomioida olosuhteet ja kalan kunto. Hauki selviää vapauttamisesta pääsääntöisesti hyvin. Lämmin vesi heikentää kalojen selviytymistä ja syvältä (>5m) pyydettyt yksilöt vahingoittuvat nostettaessa ne pintaan.

3.4.2 Vesien kunnostaminen

Useimmilla järvillä veden laadun parantaminen tai säilyttäminen ovat kalastuksen ja muun virkistyskäytön kannalta oleellisin asia. Kalatalousalueen vaikutusmahdollisuudet maalta tulevan kuormituksen vähentämiseen ovat vähäiset, mutta kalatalousalue voi olla mukana kunnostushankkeissa tai antaa

asiantuntija-apua niiden toteuttamiseen. Vesialueilla tehtäviä hoitotoimia voivat olla esimerkiksi hoitokalastukset, vedenpinnan nosto tai vesikasvien niitto ja korjaus.

3.4.3 Istutussuositukset järvillä

Kuha

Kuha lisääntyy luontaisesti enimmäksä osassa alueen suuria järviä. Kuhakantaa tulee istutusten sijaan pitää mahdollisuuksien mukaan yllä kalastuksen säätelyllä, jolla turvataan riittävä emokalojen määrä. Osassa järviä olosuhteet eivät riitä turvaamaan riittävää luontaista lisääntymistä, mutta istutuksin voidaan pitää yllä pyydyttävää kuhakantaa.

Kuha on tyyppillisesti suurempien järvien kala ja sen menestyminen pienissä, alle sadan hehtaarin laajuisissa järvissä on suhteellisen harvinaista. Jos istutuksia kuitenkin tehdään, tulee istutusten tuloksellisuutta seurata ja luopua istutuksista, mikäli kuha ei vaikuta menestyvän.

Siika

Siikaa voidaan istuttaa kalastettavaksi veden laadultaan hyväkuntoisiin järviin. Kuhajärviin siikaa ei juurikaan kannata istuttaa. Kuhan takia verkkojen solmuvälin tulee olla vähintään 55 mm ja siika kasvaa harvoin riittävän suureksi, jotta pyynti voitaisiin toteuttaa samoilla verkoilla. Vieraslajiksi luettavaa peledsiikaa ei myöskään suositella istutettavaksi.

Hauki ja made

Madetta ja haukea istutetaan esikesäisinä poikasina. Lajeja voidaan istuttaa petokalakantojen vahvistamiseksi tai kalastuksen elvyttämiseksi. Ensisijainen keino on kuitenkin luontaisen lisääntymisen elvyttäminen.

Ankerias

Ankerias on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi kalalajiksi. Ankeriasta ei voida viljellä, vaan istukkaat on pyydytty luonnonkannoista. Siitä syystä on alettu pitää tarpeellisena, että istutettavilla ankeriailla tulee olla mahdollisuus lähteä kutuvaellukselle luonnonkalojen tapaan. Jokiin ja kutuvaellukselle lähteviä ankeriaita kuolee ja vahingoittuu vesivoimalaitosten turbiineissa ja sen vuoksi ankeriaita ei enää suositella istutettavan voimalaitosten yläpuolelle.

Toistaiseksi ankeriaan istuttamiseen soveltuu vain Ilolanjoen vesistö. Mustijoen ja Porvoonjoen vesistöissä tulee voimalaitosten yhteyteen saada rakennettua kalojen alaspäin vaeltamisen turvaavia rakenteita.

Kirjolohti

Haitalliseksi vieraslajiksi luettavaa kirjolohta istutetaan yleisesti Mustijoen ja Porvoonjoen keskijuoksuille velvoitekalana tai Mustijoen erityislupa-alueen ylläpitämiseksi. Kirjolohten istuttamiseen muille alueille on syytä suhtautua kriittisesti, mutta laajojen istutusten takia istutuskiellolle ei ole perustetta.

Karppi

Karppi voi sopia joihinkin alueen pieniin järviin tai lampiin, josta se ei pääse vaeltamaan pois. Istuttamiseen tulee hakea ELY-keskuksen lupa.

Ravut

Täpläräpu on haitallinen vieraslaji, joka levittää rapuruttoa. Täplärävun siirtäminen toiselle alueelle on nykyisin kokonaan kielletty.

Jokiravun tai täpläravun esiintymistä tulee selvittää eristyneissä järvissä ja selvitysten pohjalta voidaan päättää jokiravun kotiuttamisesta vesistöihin. Jokirapu pyritään säilyttämään kalatalousalueen lajistossa ja sitä voidaan kotiuttaa sellaisiin eristyneisiin järviin tai lampiin, missä ne eivät joudu kosketuksiin jokivesissä esiintyvän täpläravun kanssa.

Jokirapuja on viimeiseksi tavattu Ilolanjoen vesistössä. Vuonna 2020 oli vireillä jokiravun siirtohanke Koukjärvestä Valkjärveen. Koukjärven jokirapukanta kuitenkin romahti ennen siirtoa. Järvissä joudutaan selvittämään rapukantojen tilaa ennen jatkotoimenpiteitä.

3.4.4 Kalastuksen edistäminen järvillä

Lasten ja nuorten kalastusharrastuksen edistäminen kuuluu keskeisiin tavoitteisiin kalatalousalueen toiminnassa. Lapsille soveltuvia kalastuskohteita ja esimerkiksi onkilaitureita olisi hyvä olla eri puolilla kalatalousaluetta. Tärkeitä ovat erityisesti sellaiset kohteet, missä perinteinen onkipaikka on poistunut lähistöltä vaelluskalavesistön koski- ja virta-alueäärityksen vuoksi.

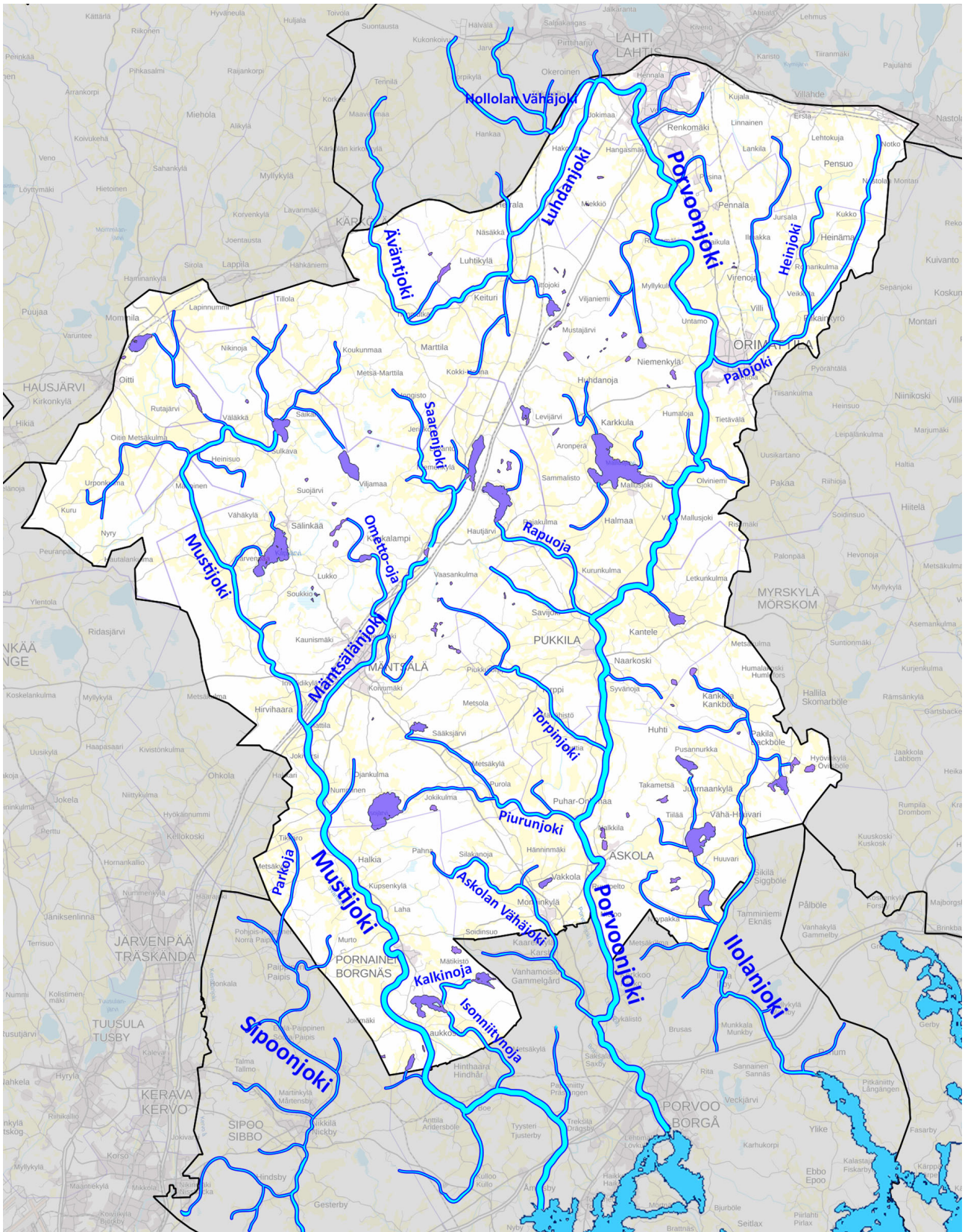
Eryteisesti suuremmilla järvillä tulisi olla veneitä vuokrattavana. Venevuokrausta voisivat hoitaa esimerkiksi osakaskunnat tai hoitokunnat. Pornaisten Nuorten Kalastusseuralla ja Mäntsälän kalakerholla on useampia veneitä jäsenistönsä käyttöön, mikä edistää nuorten kalastusharrastusta alueella. Kalatalousalue voi osaltaan olla tukemassa seuran tai muiden toimijoiden toimintaa.

Uimarantoja ja muita julkisia rantoja ylläpitävien tahojen olisi toivottavaa aurata pysäköintipaikkoja talvisin. Se mahdollistaisi paremmin pilkkijöiden ja muiden virkistyskäyttäjien pääsyn jäälle eikä pysäköinti aiheuttaisi haittaa paikallisille asukkaille.

Alueella on jonkin verran vuokramökkejä. Osakaskunnat voisivat myydä mökkiin kuuluvaa pyydyslupaa, jota vuokraajat saisivat käyttää. Lupa selventäisi myös vuokraajille, millaiseen kalastukseen heillä on oikeus.

Lupamyynnin tiedotusta tulee parantaa esimerkiksi kalatalousalueen nettisivujen kautta. Lupien myyntiä tulisi laajentaa nettipalveluihin.

4. Virtavedet – vesialueiden tila ja käyttö

Kartta 17. Musti-Parvoonjoen kalatalousalueeseen kuuluvat Mustijoki, Parvoonjoeki, Ilolanjoeki ja pieni osa Sipoonjoesta.

4.1 Johdanto - virtavedet

Kalatalousalueella on kolme mereen laskevaa jokea, Mustijoki-Mäntsälänjoki, Porvoonjoki ja Ilolanjoki. Kaikki joet ovat vaelluskalavesistöiksi luokiteltuja. Kalatalousalueeseen ei kuulu muita mereen laskevia pienempiä vesistöjä, sillä ne jäävät Porvoon-Sipoon kalatalousalueen puolelle.

Virtavesien kalastolle aiheuttaa haittaa suuri hajakuormitus ja ajoittaiset korkeat kiintoainepitoisuudet. Tehokas peruskuivatus valuma-alueilla aiheuttaa myös pienempien uomien kuivumista tai vähävetisyyttä sekä mahdollisia korkeita lämpötiloja kuivien kausien aikana. Hajakuormitusta kertyy vesistöön suurimmaksi osaksi suurten virtaamien aikaan, jolloin vesi samentuu voimakkaasti. Hajakuormitus kuitenkin kulkeutuu merelle ja melko nopeasti. Tasaisemmin kertyvän pistekuormituksen vaikutukset ovat suurimmillaan vähän veden aikaan, eli usein jätevesien vaikutus on suurimmillaan kesän vilkkaimmalla virkistyskäyttökaudella.

Vesistä tutkitaan erilaisia haitta-aineita, mutta ympäristölaatonormit eivät ole ylittyneet (Eurofins 2020, 2019). Myöskään ahvenista tutkittu elohopeapitoisuus ei ole ylittänyt ympäristölaatonormeja (Marttila ja Roikonen 2016).

Mustijoessa on kalatalousalueen puolella kolme ja Porvoonjoessa neljä voimalaitosta. Lisäksi on muutamia pienempiä vaellusta estäviä tai haittaavia rakennelmia. Koskia on myös perattu peruskuivatuksen ja tukinuiton tarpeisiin ja kalojen elinympäristöt ovat laajasti kunnostustarpeessa. Ilmastonmuutos tulee todennäköisesti lisäämään kuormitusta ja sillä on kielteisiä vaikutuksia kalastoon.

4.2 Mustijoki ja Mäntsälänjoki

4.2.1 Vesistön kuvaus - Mustijoki

Mustijoki saa alkunsa Mäntsälän Sulkavanjärvestä ja toinen merkittävä latvahaara Mäntsälänjoki saa alkunsa Mäntsälän Hunttijärvestä. Mustijoki virtaa myös Pornaisten kunnan halki. Jokiuiomien pituus latvajärvistä merelle on 70-80 km ja joen valuma-alue on noin 783 km². Joen alin osuus noin 18 km matkalla sijaitsee Porvoon-Sipoon kalatalousalueen puolella.

Mustijoki on pintavesityypiltään keskisuuri savimaiden joki ja sen laajaan aineistoon (päällyslevät, pohjaeläimet, kalat) perustuva ekologinen luokitus on tyydyttävä.

Mustijoen valuma-alueesta noin 30 % on peltoa ja suurin ravinnekuormitus jokeen kohdistuu peltoviljelystä. Hajakuormitusta syntyy myös metsätaloudesta ja haja-asutuksesta. Pistekuormitusta jokeen kohdistuu Mäntsälän kunnan jätevedenpuhdistamolta ja Saaren kartanon puhdistamolta. Pornaisten jätevedet johdetaan nykyisin Viikin puhdistamolle, mutta alueella sijaitsee useita pumppaamoja.

Mustijoesta otetaan raakavettä Kilpilahden teollisuusalueen käyttöön. Sitä varten rakennettiin Brasaksen vesilaitospato vuonna 1965. Padon yhteyteen rakennettiin kalatie vuonna 1994, mutta padon takia esimerkiksi joessa esiintynyt meritaimenkanta ehti hävitä. Nykyisin vaelluskalat pääsevät nousemaan Porvoon Tyysterinkoskelle asti. Koskessa olevat säännöstelyrakenteet ja 2000-luvun alussa rakennettu uusi voimalaitospato estävät vaelluskalojen nousun ylemmäksi jokialueelle. Tyysterinkoskella on saatettu syksyllä 2020 loppuun Korkeimman hallinto-oikeuden määräämä kolmivuotinen tutkimus, jolla selvitetään kalatien tarve uuden voimalaitoksen yhteydessä. Kalatien rakentamisen myötä vaelluskalat pääsisivät nousemaan myös Musti-Porvoonjoen kalatalousalueen puolelle.

Mustijoessa on Tyysterinkosken yläpuolella Pornaisissa kolme muuta vesivoimalaitosta, jotka muodostavat vaellusesteen. Voimalaitokset ovat Laukkoskessa, Lahankoskessa ja Halkiankoskessa. Lisäksi Nummistenkosken padon jäänteet Mäntsälässä voivat aiheuttaa haittaa kalojen vaellukselle ja Saarenjoessa

on jäljellä vaellusesteen muodostava pato. Patoamisen lisäksi voimalaitokset vaikuttavat kalastoon ja kalastukseen mm. katkokäytöllä, jolloin pienten virtaamien aikaan voimalaitos on ajoittain auki ja ajoittain kokonaan kiinni katkaisten veden virtauksen alajuoksulle useiksi tunneiksi kerrallaan.

Mustijoen latvaosa Hirvihaarankosken ja Sulkavanjärven välillä on perattu ja oikaistu koko matkalta mittavassa vesistöjärjestelytyössä, joka saatettiin päätökseen 1980-luvulla. Joen kosket muutettiin pohjakynnyksiksi. Kynnyksissä on tehty kalataloudellisia kunnostustoimia luonnonmukaisuuden lisäämiseksi ja vaellusten helpottamiseksi. Lisäksi kalataloudellisia kunnostustoimia on tehty Lukkokoskessa ja Mäntsälänjoen latvoilla.

Mustijoessa suoritetaan kalataloudellista tarkkailua jätevesipuhdistamoiden velvoitteena. Puhdistamoille määrätty kalatalousmaksu on viime vuosina käytetty kirjolohien istuttamiseen Mäntsälässä.

4.2.2 Mustijoen kalasto ja istutukset

Taimen

Mustijoessa elää alkuperäiseksi arvioitu taimenkanta Pornaisissa Kotojärven ja Ruokijärven välisessä purossa (Koljonen ym. 2013). Taimenkantaa voi pitää erittäin uhanalaisena vähäisen yksilömäärän ja suppean elinalueen perusteella. Kutumenestystä on yritetty edesauttaa pienimuotoisilla kunnostuksilla, mutta erityistä muutosta kannan tilassa ei ole havaittu. Kotojärvestä Mustijokeen laskevassa Isonniitynojan ja sen sivupurossa Myllyniitynojan alkuperäinen taimenkanta on ilmeisesti hävinnyt lopullisesti 2000-luvun alussa. Isonniitynojaa on edelleen pidetty mahdollisena alkuperäisen taimenen elinalueena, eikä sinne ole istutettu muita taimenkantoja.

Isonniitynojan vesistöä lukuun ottamatta Mustijoen vesistöön on kotiutettu Ingarskilajoen taimenkantaa vuodesta 2005 alkaen. Taimenkannan kotiutumista on hidastanut joen lukuisat vaellusesteet ja perkauksien vuoksi heikentyneet elinympäristöt. Vaelluskalat eivät pääse nousemaan merestä Musti-Porvoonjoen kalatalousalueen puolelle. Jokisuussa monet kalalajit pääsevät nousemaan Brasaksen kalatiestä, mutta vaellus pysähtyy Tyysterinkoskelle. Tyysterinkoskella on vuosina 2018-2020 tutkittu vaelluskalojen nousua uuden voimalaitoksen alapuolelle ja merestä nousseita taimenia on tavattu vuosittain (mm. Vatanen ym. 2019, Vainio ja Niemi 2018).

Taimenta on istutettu useisiin koskiin ja puroihin Pornaisissa ja Mäntsälässä. Istutukset ovat onnistuneet vaihtelevasti ja osassa vesistöä istutuksista on luovuttu. Luontaista lisääntymistä on kuitenkin todettu ja istutusta, kunnostamista ja seuranta on jatkettu.

Hauki, ahven ja made

Jokien haukikannat ovat mahdollisesti taantuneet jonkin verran. Tähän on ilmeisenä syynä kutuun soveltuvien purojen perkaaminen ja tulva-alueiden kuivattaminen. Haukea kuitenkin esiintyy yleisesti. Ahven on jokien yleinen laji niin pääuomissa kuin sivupuroissa. Made esiintyy alueella, mutta tiettävästi sitä ei juurikaan pyydetä jokialueilla. Purojen merkitys on huomattava näiden lajien lisääntymiselle.

Särkikalat

Mustijoessa pyynnin kohteena ovat erityisesti särki, turpa, lahna ja harvalukuisena esiintyvä toutain. Mustijoen latvoille vuonna 2004 istutetut toutaimet ovat tiettävästi alkaneet lisääntyä joessa luontaisesti ja toutaimia tavataan myös joen alajuoksulla. Vaellusesteiden alapuolella tavatut toutaimet käyvät ilmeisesti syönnöksellä merialueella.

Ankerias ja nahkiainen

Ankeriasta on istutettu Pornaisten Kotojärveen ja ankeriasta on tavattu vain joen alaosalla. Merestä nousee nahkaisia Tyysterinkosken padolle asti, mutta ne eivät pääse Musti-Porvoonjoen kalatalousalueen puolelle.

Lohi

Lohta on istutettu Mustijokeen mätijyvinä sekä joki- ja vaelluspoikasina 2000- ja 2010-luvuilla. Yksittäisiä lohia on tavattu Mustijoen vaelluskalatutkimusten yhteydessä pyrkimässä joen yläjuoksulle.

Harjus

Harjusta istutettiin 2000-luvun alkupuolella velvoitekalana Mäntsälään, mutta lisääntyvää kantaa ei ole muodostunut.

Rapukannat

Mustijoessa esiintyy laajasti täplärapua, mutta kannat ovat pääsääntöisesti heikkoja (Vainio ym. 2018b).

Vieraslajit

Täplärapu on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi, jota ei saa levittää uusille alueille. Sitä saa kuitenkin pyytää ja myydä.

Kirjolohta istutetaan Mustijokeen Mäntsälässä ja Pornaisissa erityiskalastusalueen tarpeisiin sekä velvoiteistutuksina.

Hopearuutana on tavattu Mustijoen alajuoksulla, mutta toistaiseksi laji ei ole päässyt vielä leviämään ylemmäksi vesistöön.

4.2.3. Kalastus ja kalastusluvut Mustijoessa

Mustijoen koskille myydään kalatalousalueen toimesta yhtenäistä koskikalastuslupaa, joka on kasvattanut suosiotaan viime vuosina. Lupaa myydään nettipalvelussa ja useamman paikallisen liikkeen toimesta.

Järjestäytyneitä osakaskuntia ovat Laukkosken ja Halkian osakaskunnat Pornaisissa ja Nummisten osakaskunta Mäntsälässä. Laukkosken ja Nummisten osakaskunnat eivät myy verkkokalastuslupia jokialueelle.

Kalastuskieltoalueita ovat Laukkosken, Lahan ja Halkian voimalaitospatojen alapuoliset alueet.

4.2.4. Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi Mustijoessa

Mustijoen palautuminen laajemmin vaelluskalojen lisääntymisjoeksi on riippuvainen Porvoon Tyysterinkosken kalatien rakentamisesta. Vaelluskalojen kannalta tärkeimmät lisääntymisalueet sijaitsevat joen keskijuoksulla. Kalatien rakentaminen Tyysterinkosken on siksi ensiarvoisen tärkeää elinvoimaisten vaelluskalakantojen palauttamiseksi.

Mustijoen vaelluskalakantojen kehittämisestä on laadittu perusteellinen suunnitelma vuonna 2018 (Vainio ym. 2018a) ja suunnitelma toimii ohjenuorana kunnostamisessa. Vaellusyhteys pitää Tyysterinkosken lisäksi järjestää mahdollisimman pikaisesti myös Pornaisten Laukkosken voimalaitoksen yhteydessä, jolloin nousuyhteys vapautuu Lahankosken asti. Lahankosken ja Halkiankosken kalatiejärjestelyt ovat teknisesti haastavia ja kalliita toteuttaa ja ne tulee toteuttaa vasta myöhemmin. Silti jo ennen näitä kalateitä tulee yläpuolelle jäävällä alueella poistaa Nummistenkosken ja Saarenjoen vaellusesteet.

Mustijoen kehittämissuunnitelman mukaisesti pääuomassa tärkeimmät kunnostuskohteet erityisesti taimenkannan elvyttämiseksi ovat Niinikoski, Kirveskoski, Myllykoski, Karjakoski, Lahantienkoski,

Nummistenkoski, Lukkocoski ja Hirvihaarankoski. Mäntsälänjoessa ensisijaiset kunnostuskohteet sijaitsevat Ometto-ojassa ja Saarenjoen alajuoksulla. Mustijoen vesistöjärjestelytyön piirissä olevalla latvaosalla keinotekoisia pohjakynnyksiä on luonnonmukaistettu, mutta niissä eivät taimenistutukset silti ole olleet menestyksekkäitä.

Voimalaitosten harjoittama katkokäyttö aiheuttaa erityisen suurta haittaa Laukkosken voimalaitoksen alapuolella. Kun voimalaitos suljetaan veden keräämiseksi patoaltaaseen, kuivuvat alapuolisilla koskilla poikasille tärkeät reuna-alueet. Myös kalastukselle aiheutuu haittaa, koska kalat pakenevat kuivuvilta alueilta, eivätkä ne palaa sinne piiankaan virtaaman palauduttua.

Mustijoen alkuperäisen taimenen elinalueita Kalkinojassa tulee kunnostaa kutualueiden parantamiseksi. Taimenkanta on erittäin heikossa tilassa ja kunnostuksetkin tulee toteuttaa siten, ettei ympäristössä tapahdu suuria muutoksia. Erityisen tärkeää olisi, että puron latvoilla ei nyt tehtäisi ojitustoimenpiteitä, jotka vaarantavat taimenkannan olemassaolon. Kotojärvestä Mustijokeen laskevassa Isonniitynojoessa ei enää esiinny taimenta, mutta koko Isonniitynojan vesistö tulee edelleen varata alkuperäisen taimenen elinalueeksi. Isonniitynojaa tulee kunnostaa yhteistyössä Porvoon-Sipoon kalatalousalueen kanssa.

4.3 Porvoonjoki

4.3.1. Vesistön kuvaus - Porvoonjoki

Porvoonjoki saa alkunsa Hollolasta ja Kärkölästä Äväntjokena ja Luhdanjokena. Porvoonjoeksi kutsutaan yleensä Lahden ja Porvoon kaupunkien välistä jokiosuutta. Porvoonjoen kokonaispituus on noin 143 km ja valuma-alueen koko noin 1270 km². Porvoonjoen alin noin 15 km osuus kuuluu Porvoon-Sipoon kalatalousalueeseen. Kalatalousalueen pohjoisrajana on rautatie. Äväntjoen ja Hollolan Vähäjoen latvavesiä sekä Hahmajärvi ja osa Hahmajoesta jäävät Salpausselän kalatalousalueen puolelle.

Porvoonjoen virtavedet edustavat savimaiden jokia ja yläjuoksulla kangasmaiden joki. Ekologinen luokitus on Porvoonjoessa ja suurimmissa sivujoissa tyydyttävä paitsi Pukkilan alapuolella vain välttävä.

Lahden, Nastolan ja Orimattilan jätevedenpuhdistamoilta johdetaan yhdyskuntajätevesikuormitusta Porvoonjokeen ja Palojokeen ja jätevesien paikallinen ja ajallinen merkitys huomattava. Korkeita bakteeripitoisuuksia on saatu laskettua Lahden ja Nastolan puhdistamoilla aloitetulla jäteveden UV-käsittelyllä (Henriksson ja Niemi 2018). Suurin ravinne- ja kiintoainekuormitus on peräisin peltoviljelystä ja metsätalouden toimista valuma-alueella, mutta niiden vaikutus jokialueella on lyhytaikaisempi. Porvoonjoen vesi voi kuivina jaksoina olla huomattavankin kirkasta, mutta sateiden tai lumen sulamisvesien vaikutuksesta vesi värjäytyy voimakkaan savisameaksi.

Lahden Ali-Juhakkalan puhdistamon kohdalla on jätevesien johtamiseen liittyvä vaatimus, että taustavirtaaman tulee olla vähintään yksi kuutiometri sekunnissa. Mikäli virtaama laskee tämän alle, johdetaan Vesijärvestä laimennusvettä Porvoonjokeen.

Porvoonjoessa on viisi vesivoimalaitosta, joista kolmen alimman yhteyteen on rakennettu kalatie. Vaelluskaloilla on mahdollisuus nousta pääuomaa pitkin Orimattilan Tönnönkoskelle asti noin 60 km etäisyydelle merestä. Alin voimalaitoksista ja kalateistä, Strömsberginkoski, sijaitsee Porvoon-Sipoon kalatalousalueen puolella.

Vaellushaittojen lisäksi voimalaitokset voivat vaikuttaa kalakantoihin ja kalastukseen katkokäytöllä, jolloin joen virtaama suljetaan kokonaan ja odotetaan patoaltaan täyttymistä. Pienten virtaamien aikana harjoitettava katkokäyttö laskee voimakkaasti veden pintaa voimalaitoksen alapuolella. Erityisen

voimakkaasti katkokäyttö vaikuttaa Tönnönkosken voimalaitoksen alapuolella ja veden lasku kuivattaa koskien matalia poikasalueita ja haittaa kalastusta.

Porvoonjoen pääuoman koskia on perattu sekä tulvasuojelun että tukinuiton tarpeisiin. Pääuoman koskia ei vielä ole kunnostettu. Kalataloudellisia kunnostustoimia on tehty latvavesissä Luhdanjoessa ja Äväntjoessa sekä sivupuroissa.

Porvoonjoessa toteutetaan kalataloudellista yhteistarkkailua, jossa selvitetään jätevesikuormituksen vaikutuksia kalastoon ja kalastukseen. Tarkkailuun kuuluu sähkökalastus-, verkkokoekalastus-, pohjaeläin- ja ravustusaloja eri osissa vesistöä. (Henriksson ym. 2018). Puhdistamoiden kalatalousmaksuja ohjataan mm. kirjolohi-istutuksiin ja kalataloudellisiin kunnostuksiin.

Porvoonjoelle on perustettu neuvottelukunta edistämään joen tilaa ja käyttöä. Neuvottelukunta koostuu alueen viranomaisista ja yksityisistä toimijoista. Kalatalousalueella on edustaja neuvottelukunnassa.

4.3.2 Porvoonjoen kalasto ja istutukset

Taimen

Porvoonjoen alimpaan koskeen Strömsberginkoskeen valmistui täydellisen vaellusesteen muodostava voimalaitospato vuonna 1919. Joen paikallisiksi jääneet taimenkannat hävisivät ilmeisesti vähitellen ympäristömuutosten ja kalastuksen takia. Luontaisesti lisääntyvä paikallinen taimenkanta on säilynyt Hollolan Vähäjoessa ja se on geneettisten tutkimusten perusteella arvioitu alkuperäiseksi (Koljonen ym. 2013).

Porvoonjokeen on tietävästi istutettu Luutajoen ja Isojoen kantaa olevia taimenia, mutta näistä istutuksista ei ole jäänyt luontaisesti lisääntyviä kantoja. Ingarskilajoen taimenkantaa alettiin kotiuttamaan vesistöön mäti-istutuksin vuodesta 2003 lähtien. Nykyisin istutuksista peräisin oleva taimen lisääntyy luontaisesti ainakin joen latvavesissä Kärkölän ja Luhtikylän koskissa. Lahden alapuolisessa Porvoonjoessa luontaista lisääntymistä on todettu pääuomassa Orimattilassa sekä sivujoista Palojoessa, Torpinjoessa ja Askolan Vähäjoessa.

Strömsberginkoskeen rakennettiin luonnonmukainen kalatie 2000-luvun alussa. Kalatien yläpuolella on havaittu vain yksittäisiä merestä nousseita taimenia ja kalatie tarvitsee vielä parannustoimia. Kalatiehen on laadittu korjaussuunnitelma, mutta itse korjausta ei ole päästy toteuttamaan. Strömsbergin kalatien toimivuus on ensiarvoisen tärkeää taimenkantojen ja muidenkin vaelluskalakantojen kehittämiseksi, sillä lisääntymisalueet sijaitsevat pääosin Porvoonjoen keskijuoksun koskialueilla ja sivujoissa.

Kuha

Porvoonjoessa tavataan ajoittain kuhaa. Todennäköisimmin kyseessä on Mallusjärvestä vaeltaneita yksilöitä. Kuhaa esiintyy yläjuoksulla myös Hahmajärvestä. Merialueelta nousee jokeen runsaasti kuhaa, mutta ne eivät pääse nousemaan Musti-Porvoonjoen kalatalousalueen puolelle.

Hauki, ahven ja made

Jokien haukikannat ovat mahdollisesti taantuneet jonkin verran. Tähän on ilmeisenä syynä kutuun soveltuvien purojen perkaaminen ja tulva-alueiden kuivattaminen. Haukea kuitenkin esiintyy yleisesti. Ahven on jokien yleinen laji niin pääuomissa kuin sivupuroissa. Made esiintyy alueella, mutta tietävästi sitä ei juurikaan pyydetä jokialueilla. Purojen merkitys on huomattava näiden lajien lisääntymiselle.

Särkikalat

Särkikaloista pyynnin kohteena ovat erityisesti särki, turpa ja lahna.

Ankerias ja nahkiainen

Ankeriasta on istutettu vesistöihin viime vuosinakin. Jokialueiden ankeriaat voivat olla peräisin sekä meri- että järviolueen istutuksista, sillä ankeriaat voivat vaeltaa kasvuaikanaan sekä ylä- että alavirtaan päin. Pyyntiä harjoitetaan kuitenkin pääasiassa merialueella ja alueen järvissä. Nahkiaisia nousee todennäköisesti kaikkiin jokiin vähäisiä määriä ja niitä on tavattu sähkökalastuksissa Porvoonjoen alajuoksulta ja Askolan Vähäjoesta.

Siika

Vaellussiika ei pääse nousemaan Musti-Porvoonjoen kalatalousalueelle asti.

Lohi

Lohta on istutettu Porvoonjokeen mätijyvinä sekä joki- ja vaelluspoikasina 2000- ja 2010-luvun alussa. Sähkökalastuksissa lohen poikasia on tavattu jonkin verran, mutta istutusmääriin nähden melko vähän. Porvoonjoessa on tavattu jokeen nousseita lohia vaelluskalatutkimusten ja verkkopyynnin yhteydessä sekä löydetty Strömsberginkosken voimalaitospadon alapuolelta kuolleina. Luonnonpoikasia tai kutua ei ole havaittu.

Harjus

Harjusta on istutettu Porvoonjoen latvoille Äväntjokeen ja Luhdanjokeen sekä Orimattilassa pääuomaan ja Palojokeen. Viime vuosina istutuksia ei enää ole tehty. Harjus mahdollisesti lisääntyy edelleen luontaisesti Luhdanjoen alueella. Muualla luonnonpoikasia ei ole tavattu.

Rapukannat

Porvoonjoen vesistössä ei tunneta varmuudella enää yhtään jokirapukantaa. Täplärapua esiintyy Lahden ja Porvoon välisellä jokiosuudella. Enimmäkseen kanta on harva, mutta ajoittain ja paikoittain voidaan saada kohtalaisia saaliita (Henriksson ym. 2019).

Porvoonjoen vesistön ravuissa havaittiin kesällä 2019 nk. pyrstöjalkatautia, joka haittaa rapujen lisääntymistä (Niemi ym. 2020).

Vieraslajit

Täplärapu on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi, jota ei saa levittää uusille alueille. Sitä saa kuitenkin pyytää ja myydä.

Porvoonjoen latvoilla Äväntjoessa ja Vähäjoen latvavesissä esiintyy puronieriää. Laji on tuotu vesistöön muutama vuosikymmen sitten ja se on muodostanut lisääntyvän kannan. Alun perin Pohjois-Amerikasta peräisin oleva puronieriä kilpailee taimenen kanssa samoista kutupaikoista ja poikasalueista.

Kirjolohta istutetaan Porvoonjoen keskijuoksulle velvoiteistutuksina. Kirjolohti voi haitata luontaisia lohikaloja esimerkiksi kaivamalla taimenen kutupesiä, kilpailemalla reviiereistä tai levittämällä kalatauteja. Kirjolohti on vain hyvin harvoissa tapauksissa muodostanut lisääntyviä kantoja Suomessa ja lajia voinut edelleen istuttaa vesistöihin.

Muista vieraslajeista hopearuutana on tavattu Porvoonjoen alajuoksulla. Toistaiseksi lajia ei ole tavattu ylempänä vesistössä.

4.3.3 Kalastus ja kalastusluvut Porvoonjoessa

Porvoonjoella koskikalastuslupia saa Orimattilassa Niemenkylän ja Virenojan osakaskuntien alueelle ja Pukkilassa Syvänojan osakaskunnan alueelle. Monin paikoin lupia ei ole saatavilla, koska osakaskunnat eivät ole järjestäytyneitä.

Porvoonjoessa kalastetaan jossain määrin turpaa, haukea ja ahventa vapavälinein. Velvoitekirjolohtien istutus aiheuttaa hetkellisen lisäyksen kalastajamääriin.

Täplärapukannat ovat paikoitellen pyyntivahvoja, mutta ravustus on vähäistä.

4.3.4. Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi Porvoonjoessa

Porvoon-Sipoon kalatalousalueen puolella sijaitsevassa Strömsberginkoskessa on oleellista toteuttaa laadittu korjaussuunnitelma, jotta merialueen vaelluskalat pääsevät nykyistä huomattavasti paremmin nousemaan Musti-Porvoonjoen kalatalousalueen puolella sijaitseville lisääntymisalueille. Kalatien heikon toimivuuden vuoksi Askolan Vakkolankosken ja Pukkilan Naarkosken kalateiden toimivuudesta ei vielä ole saatu kunnollista kokemusta tai tutkimustietoa. Jatkossa tulevat ajankohtaisiksi myös Orimattilan Tönnönkosken ja Vääräkosken kalatiet tai patojen purku, koska merkittäviä taimenen lisääntymisalueita sijaitsee näiden yläpuolella.

Porvoonjoen pääuomassa ei vielä ole tehty kuin osittaisia kunnostuksia muutamissa koskissa. Pääosin kosket ovat uitto- tai tulvasuojeluperkausten jälkeisessä tilassa. Ensisijaisesti kunnostettavia ovat suuret kosket kuten Askolan Hiirkoski, Pukkilan Syvänojankoski sekä Orimattilan Luumyllynkoski ja Myllykulmankoski. Samalla on mielekästä kunnostaa myös näiden välittömässä läheisyydessä olevia pienempiä koskia.

Porvoonjoessa kalataloudellisia kunnostuksia ja taimenen kotiuttamista on tehty enemmän sivujoissa ja joen latvavesissä. Kunnostukset eivät ole vielä riittäviä ja alueiden kehittämistä on jatkettava luontaisen poikastuotannon vakiinnuttamiseksi ja vahvistamiseksi. Tärkeimmät kohteet ovat Askolan Vähäjoki Monninkylässä, Torpinjoen kosket, Rapuojan kosket, Palojoen Lähdepuistonkoski ja Palojoen sivujoista Heinjoki. Lahden seudulla on useampia kaupunkipuroja, joihin taimenen kotiuttaminen on mahdollista.

Lahden yläpuolisessa vesistöissä merkittävimmät kunnostukset on tehty Luhtikylän neljässä koskessa. Taimen on kotiutunut niihin hyvin, mutta lisäkunnostukset ovat edelleen tarpeellisia. Äväntjoessa taimen on saatu kotiutumaan kolmeen alueen koskeen istutusten ja lähinnä käsityönä tehtyjen kunnostusten avulla. Äväntjoen perkaus ja oikaisu on ollut niin perusteellista, että laajemmalle luonnonmukaistavalle kunnostushankkeelle on tarvetta.

Porvoonjoen ainoan säilyneen alkuperäisen taimenkannan kutualueet sijaitsevat pääosin Salpausselän kalatalousalueen puolella. Samoin Hahmajoen tärkein koski sijaitsee tällä puolella ja näiden vesistöjen hoitamisessa tehdään yhteistyötä Salpausselän kalatalousalueen kanssa.

Äväntjoen ja Vähäjoen latvavesissä elävän puronierian esiintymistä tulee seurata. Puronieria on ilmeisesti tehokkaampi lisääntymään peratuilla alueilla kuin taimen ja siten kunnostaminen suosii taimenkantoja. Ainakin Kärkölän koskilla puronieria voi vielä nykytilassa vallata alaa taimenelta.

4.4. Ilolanjoki

4.4.1. Vesistön kuvaus - Ilolanjoki

Ilolanjoki saa alkunsa pienestä Järvelänjärvestä Myrskylässä ja virtaa osan matkaa Askolassa. Joki laskee Pienen Pernajanlahden pohjukkaan Porvoon Sannaisissa.

Ilojanjoen kokonaispituus on noin 37 km. Ilojanjoen latvaosasta noin 15 kilometriä kuuluu Musti-Porvoonjoen kalatalousalueeseen kokonaan ja joki on rajana noin 6 km matkalla. Muu osa joesta kuuluu Porvoon-Sipoon kalatalousalueeseen.

Ilojanjoki on pintavesityypiltään pieni savimaiden joki ja sen ekologinen luokitus on tyydyttävä.

Ilojanjokeen johdetaan yhdyskuntajätevesikuormitusta pieneltä Kankkilan puhdistamolta. Suurin ravinne- ja kiintoainekuormitus on peräisin peltoviljelystä ja metsätalouden toimista valuma-alueella. Vedessä on yleensä kuivinakin aikoina savisamea sävy.

Ilojanjoessa on kaksi vaellusesteeksi luokiteltavaa patorakennetta Porvoon-Sipoon kalatalousalueen puolella. Noin kahdeksan kilometrin etäisyydellä merestä sijaitsevassa Postimäenkoskessa on vanhoja sahapadon rakenteita, jotka haittaavat kalojen vaelluksia, mutta eivät ole täydellinen vaelluseste. Sen yläpuolelle Kankurinmäen padon yhteyteen valmistui kalatie vuonna 2015 eli vaelluskaloilla on ainakin kohtalainen mahdollisuus nousta joen latvoille.

4.4.2 Ilojanjoen kalasto ja istutukset

Taimen

Ilojanjoessa ei ollut säilynyt alkuperäisiä taimenkantoja ja kotiutusistutukset Ingarskilajoen taimenkannalla aloitettiin vuonna 2005. Säännöllisempää luontaista lisääntymistä on toistaiseksi todettu tapahtuneen joen alajuoksulla Porvoossa. Syksyllä 2020 todettiin ensimmäiset luonnonpoikaset joen latvoilla Askolassa.

Muut kalalajit

Ilojanjoen ylä- ja keskijuoksulla tavatut muut kalalajit ovat kivenuoliainen, ahven, hauki ja särki. Alempana joessa myös turpa on yleinen.

Rapukannat

Täplärapu on kotiutunut joen pääuomaan ainakin Askolan ja Myrskylän rajalle asti. Joessa oli jokirapukanta ainakin vielä 2000-luvun alkupuolella, mutta se menetettiin luvattomien täplärapuistutusten myötä. Jokirapua saattaa esiintyä vielä Kylänpäänjärven yläpuolisissa puroissa ja Tankvallinojan kautta laskevissa järvissä.

4.4.3 Kalastus ja kalastusluvat Ilojanjoessa

Ilojanjoen yläosissa harjoitetaan joen pienestä koosta johtuen kalastusta vain hyvin vähäisessä määrin. Ravustusta on harjoitettu aiemmin, mutta nykyisen täplärapukannan vahvuutta ei tunneta.

Huomattava osa Musti-Porvoonjoen kalatalousalueen puolella olevasta jokipinta-alasta kuuluu Juornaankylän ja Pakilan järjestäytyneille osakaskunnille.

4.4.4. Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi Ilojanjoessa

Taimenen kannalta merkittävin alue Ilojanjoen latvavesissä on nk. Hakannurkankoski Juornaankylässä. Koskeen on kunnostettu pienimuotoisesti kutosoraikoita ja parannettu vaellusmahdollisuutta pienen padon yhteydessä. Lisäkunnostukset ovat tarpeellisia kutumahdollisuuksien parantamiseksi.

Kivipohjaisia virta-alueita on myös Myrskylän puoleisella osalla. Voimakkaasti peratulla alueella tulisi kunnostaa alueita monimuotoisemmiksi. Pieni kunnostusta vaativa koskialue on myös maantiesillan kohdalla Forslättn kylässä.

Ilolanjokeen valmistui kalatie Kankurinmäen säännöstelypadon yhteyteen vuonna 2015. Kankurinmäen padon alapuolelle jäi Postimäenkoskeen kalojen vaellusta haittaavia patorakenteita. Postimäenkoski ei ole täydellinen vaelluseste, mutta vaellusmahdollisuutta on parannettava, jotta vaelluskalat pääsevät kaikissa olosuhteissa nousemaan joen latvavesiin asti.

4.5. Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi ja kalastuksen kehittämiseksi virtavesissä

4.5.1. Ehdotukset kalastuksen säätelytoimenpiteiksi virtavesissä

Kaikki kalatalousalueen joet on luokiteltu vaelluskalavesistöiksi, jonka vuoksi mm. onkiminen on kokonaan kielletty ja viehekalastukseen tarvitsee vesialueen omistajan luvan. Verkkokalastus on kielletty vaelluskalavesistöön kuuluvassa joessa 15.8.-30.11. Lisäksi kalastusta rajoittavat kalastuslain ja -asetuksen mukaiset rauhoitusajat, lajikohtaiset rauhoitukset ja kalateiden ja patojen ympärillä olevat kalastuskiellot.

Rasvaevällinen taimen on rauhoitettu kokonaan ja taimen, lohi ja siika ovat rauhoitettuja 1.9-30.11 välisenä aikana kaikissa kalatalousalueen virtavesissä. Kalastaminen koskilla ei rauhoitusaikana kuitenkaan ole kiellettyä. Viimeistään kun pääuomien koskia saadaan kunnostettua, tulee ajankohtaiseksi asettaa koskille syysrauhotus, jonka ajankohta päätetään myöhemmin. Syysrauhotuksen tulee kuitenkin alkaa viimeistään 1.10.

Jotkut osakaskunnat ovat kieltäneet verkkokalastuksen joessa vuoden ympäri. Luvallista verkkokalastusta ei juurikaan harjoiteta ja verkkokalastukselle haetaan ELY-keskukselta ympärivuotista kieltä virtavesiin.

Alkuperäisen taimenen elinalueella Pornaisten Kalkinojassa kielletään kaikki kalastus vuoden ympäri.

4.5.2. Suunnitelma istutuksista virtavesissä

Ensisijaisesti alueella pyritään eri kalalajien luontaisten lisääntymisedellytysten parantamiseen esimerkiksi elinympäristökunnostusten, vaellusesteiden avaamisen, vedenlaadun parantamisen ja kalastuksen säätelytoimien avulla. Istutuksia käytetään vasta toissijaisena kalakantojen hoitokeinona.

Istutuksia tehdään vain perustelluista syistä. Perusteltu syy on esimerkiksi hävinneen kalakannan palauttaminen (taimen, lohi, made, jokirapu), heikentyneen luontaisen lisääntymisen tukeminen (hauki, made), vaellusyhteyden puuttuminen ja kannanhoidolliset syyt (ankerias) tai kalastuksen kohteena olevan mutta kyseisessä vesistöissä lisääntymiskyvyttömän kalalajin istuttaminen (kuha, karppi). Joissain tapauksissa perusteltu syy voi olla myös erityiskalastuskohteen ylläpitäminen (pyyntikokoisten lohikalajien istutukset).

Istukkaina käytetään maantieteellisesti mahdollisimman läheisiä kalakantoja, jotka ovat peräisin mahdollisimman samankaltaisista vesistöistä.

Lajikohtaiset suunnitelmat

Taimen. Taimenta on istutettu kotiuutustarkoituksessa kaikkiin kalatalousalueen virtavesiin. Istutusta jatketaan edelleen kantojen vahvistamiseksi. Istutuksissa voidaan käyttää kaikkia ikäluokkia mädistä vaelluspoikasiin. Istutuksissa käytetään Ingarskilajoen kantaa.

Mustijoen Isonniitynojan vesistössä voi käyttää vain saman vesistön (Kalkinoja) siirtoistukkaita.

Porvoonjoen vesistössä Hollolan Vähäjokeen ei tehdä taimenistutuksia.

Lohi. Lohen kotiuttaminen Porvoonjokeen tai Mustijokeen ei ole ollut varsinaisena tavoitteena. Joen vuolaisiin koskiin on istutettu lähinnä valtion varoin tuotettua mätiä tai poikasia. Istutuksilla on kerätty tietoa lohen menestymisestä ja voitu kasvattaa poikasia merialueelle. Mustijoen ja Porvoonjoen pääuomiin voidaan edelleen istuttaa Kymijoen (Neva) kantaa olevaa lohta.

Kotiutustarkoituksessa tehtäviin istutuksiin on mahdollista käyttää myös jonkin maantieteellisesti läheisen Virolaisen joen lohikantaa (Kundajoki), mikäli sellaiseen ilmenee mahdollisuus. Virolaiset lohikannat ovat sopeutuneet kutemaan huomattavasti pienemmissä joissa kuin Nevajoen alkuperää oleva kanta.

Harjus. Harjusistutukset Uudellamaalla ovat tuottaneet melko heikosti tulosta. Heikkoa luontaista lisääntymistä on tapahtunut paikoin, mutta kanta on jollain tapaa muodostunut vain muutamiiin kohteisiin. Jatkuva istuttaminen pitää ilmeisesti yllä myös pientä luonnonlisääntymistä. Harjusta voidaan istuttaa kalastuksen tukemiseksi.

Toutain. Toutain on kotiutunut Mustijokeen ja kantaa voidaan vahvistaa istutuksin. Toutainta ei toistaiseksi istuteta muihin vesistöihin.

Kirjolohti. Kirjolohta istutetaan Mustijokeen ja Porvoonjokeen kalatalousvelvoitteena ja Mustijoen erityislupa-alueen koskiin. Toistaiseksi kirjolohti-istutuksia tehdään kalastuksen ylläpitämiseksi.

Ravut. Täplärapuja ei saa istuttaa eikä siirtää uusille alueille. Jokirapua voidaan istuttaa eristyksissä oleviin järviin, missä jokiravut eivät kohtaava jokivesissä eläviä täplärapuja.

4.5.3. Ehdotukset kalastuksen kehittämistoimenpiteiksi virtavesissä

Kalastusta harjoitetaan virtavesissä yleisesti. Valvonnasta ja muualta saadun tiedon perusteella virtavesissä kalastaa sekä lähialueen asukkaita, että kauempaa tulleita kalastajia. Kalastus on perinteisesti keskittynyt koski- ja patoalueille, missä kovat ja avoimet rannat, helppo saavutettavuus sekä hyvä saalisvarmuus ovat houkuttelevat kalastajia. Koska monet näistä alueista ovat kalastuskiellossa tai kalastustapoja on rajoitettu, tulee löytää korvaavia kohteita, joihin kalastajia voidaan ohjata. Tällaisia kalastusrantoja tulee kartoittaa ja selvittää tarpeelliset toimenpiteet kalastusmahdollisuuksien parantamiseksi.

Mustijoen yhteislupa-alue on kasvattanut suosiotaan viime vuosina. Lupa-aluetta pidetään yllä ja lupatulot käytetään pääosin istutuksiin ja lupa-alueen ylläpitoon sekä kehittämiseen. Tiedotus ja valvonta ovat keskeisessä roolissa. Kalastajamäärien mahdollisesti kasvaessa on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota pysäköintiin, kulkureitteihin ja rantojen hoitoon.

Porvoonjoella koskikalastuslupia on saatavilla Orimattilassa Niemenkylän osakaskunnan vesialueille ja Pukkilassa Syvänojan koskeen. Lupia ei erityisesti markkinoida missään ja niiden tunnettuus on huono. Monet koskialueet sijaitsevat järjestäytymättömien osakaskuntien alueella. Porvoonjoella selvitetään mahdollisuutta yhteislupa-alueen perustamiseen Mustijoen tapaan.

5. Kalakantojen ja kalastuksen tavoitetilat ja osatavoitteet

Kalakannoille ja kalastukselle asetettuja tavoitteita on kuvattu vesistökohtaisissa luvuissa. Tähän lukuun on koottu vesistöille yhteisiä yleisiä tavoitetiloja, osatavoitteita ja tavoitteiden seuranta.

Vesistöjen ja kalastuksen tavoitetila

Kalatalousalueen järvet ja joet tarjoavat hyvät edellytykset niin kotitarve- kuin vapaa-ajan kalastukselle sekä ravustukselle. Vesistöt tarjoavat kalastusmahdollisuuksia erityisesti paikallisille asukkaille, mutta kalavedet houkuttelevat myös kalastusmatkailijoita.

Luontaiset kalakannat ovat elinvoimaisia ja tuottavat toivottua saalista. Kalastuksenohjauksella, neuvonnalla, kunnostustoiminnalla ja valvonnalla huolehditaan kalakantojen kestävydestä ja vaelluskalakantojen sekä uhanalaisten kalakantojen elpymisestä.

Vesistöjen rehevöitymiskehitys saadaan pysäytettyä ja veden laatu alkaa parantua.

Kalatalousalueen toiminta tukee ja hyödyttää osakaskuntien toimintaa. Kalatalousalue kehittää vesistöjen kalakantoja kokonaisuutena ja huolehtii valtuuksiensa puitteissa niistä vesialueista, jotka eivät ole järjestäytyneet.

OSATAVOITE 1. Keskeisten saalislajien kannat ovat elinvoimaisia ja perustuvat pääasiassa luontaiseen lisääntymiseen.

KEINOT: Kalastusta säädellään paikallisesti kalakantojen tila tuntien etenkin kuhakannan omaavissa järvissä.

Hauen ja ahvenen lisääntymismahdollisuuksia parannetaan tarvittaessa kunnostuksilla. Madekantojen tilaa pidetään silmällä.

MITTARIT: Toteutumista arvioidaan asiantuntija-arviona. Arviossa pohjana käytetään saatavissa olevia koekalastustietoja, hoitokalastusten tuloksia tai haastattelutuloksia.

OSATAVOITE 2. Alueen vesistöt tarjoavat laajasti kalastusmahdollisuuksia ja kalastus sekä kalakantojen hyödyntäminen säilyvät aktiivisena.

KEINOT: Parannetaan ja ylläpidetään tiedotusta kalastusmahdollisuuksista, saatavilla olevista luvista ja kalastussäännöistä. Tiedotusta hoidetaan mm. nettisivujen kautta, lupamyynnin yhteydessä, valvojien toimesta maastossa ja asentamalla tiedotteita tai opastetauluja kalastuskohteisiin.

Kalastamiseen soveltuvien rantojen sijaintia kartoitetaan ja selvitetään mahdollisuudet ohjata kalastajia näihin kohteisiin. Kalastusmahdollisuuksia edesautetaan kalastusta helpottavilla rakenteilla ja esimerkiksi mahdollisuus veneiden vuokraukseen selvitetään.

Hyväkuntoisten vesistöjen suojeleminen ja huonompikuntoisten parantaminen ovat keskeisiä niin kalakannoille kuin kalastajillekin.

MITTARIT. Toteutumista arvioidaan toteutuneiden toimenpiteiden perusteella hallituksen toimesta ja asiantuntija-arvioina saatujen koekalastustietojen ja saalistietojen perusteella. Lupamyynnin ja vesistöjen tilan kehitystä (laatuluokitukset, tarkkailutulokset) seurataan.

OSATAVOITE 3. Järjestäytymisaste kasvaa.

KEINOT: Kannustetaan järjestäytymättömiä osakaskuntia järjestäytymään tai pienten vesialueiden omistajia siirtämään niille kuuluvat kalavarojen hoitoa ja kalastuksen järjestämistä koskevat tehtävät toiminnassa olevalle osakaskunnalle tai kalatalousalueelle. Näin kalastuksen ja ravustuksen järjestäminen helpottuu, erilaisten kunnostustoimien toteuttaminen saadaan mahdolliseksi ja kalastuksenvalvonnan edellytykset paranevat.

MITTARIT: Seurataan järjestäytymisasteen kehitystä ja ”nukahtaneiden” osakaskuntien aktivoitumista.

OSATAVOITE 4. Kalastuksenvalvonta on riittävää.

KEINOT: Kalatalousalueella on riittävästi sekä paikallisia valvoja ja koko alueella toimivia valvoja. Valvonta on riittävää turvaamaan kestäviä kala- ja rapukantoja sekä vaelluskalakantojen kehittymistä. Valvontatyöhön kuuluu myös kalastajien opastus, neuvonta ja valistustyö.

MITTARIT: Toteutumista arvioidaan asiantuntija-arvioina ja kalastuksenvalvojien palautteen perusteella.

OSATAVOITE 5. Rapukantoja hyödynnetään.

KEINOT: Olemassa olevia täplärapukantoja hyödynnetään riittäväällä pyynnillä. Jokiravun esiintymistä ja lajin säilyttämismahdollisuuksia alueella selvitetään.

MITTARIT: Asiantuntija-arviot ja ravustuslupien myynti.

Vaelluskalakantojen tavoitetilat

Taimenkannat vahvistuvat ja kannat saavuttavat tilan, jossa laji on elinvoimainen.

Lohta voidaan istuttaa Mustijokeen ja Porvoonjokeen ja jokipoikaset voivat kasvaa pääuomien vuolaissa koskissa vaelluspoikasiksi. Lohi-istukkaat tukevat merialueen kalastusta, mutta lohien menestymisestä ja paluusta jokiin saadaan lisätietoa.

Ankeriaita pyydetään pienimuotoisesti, mutta myös luontaiselle kannalle arvokkaita kookkaita ja vanhoja yksilöitä pääsee lähtemään kutuvaellukselle.

Mustijokeen muodostuu toutainkanta.

Nahkiaisten esiintymistä selvitetään ja mahdollisen kannan vahvistumista pyritään turvaamaan.

Vimpakannat vahvistuvat elinvoimaisiksi vaellusesteiden poistuttua ja lajia pyydetään ruokakalaksi.

OSATAVOITE 6. Kalojen vaellusmahdollisuuksia parannetaan.

KEINOT: Mustijoessa mahdollistetaan ensivaiheessa vaelluskalojen nousumahdollisuus Lahankoskeen asti. Latvavesissä poistetaan pienempiä vaellusesteitä.

Porvoonjoessa selvitetään nykyisten kalateiden toimivuus ja varmistetaan vaelluskalojen nousumahdollisuus Tönnönkoskeen asti. Tönnönkosken ja Vääräkosken patojen purkamisen tai kalateiden rakentamisen valmistelu aloitetaan.

Selvitetään kalojen alaspäin vaeltamisen turvaavia rakenteita voimalaitosten yhteydessä.

MITTARIT: Asiantuntija-arviot.

OSATAVOITE 7. Lohikalojen ja erityisesti taimenen lisääntymismenestys paranee ja elinalue laajenee.

KEINOT: Erityisesti taimenelle soveltuvia lisääntymisalueita kunnostetaan. Kaikissa vaelluskalajoissa pääuomien kosket ovat pääsääntöisesti kunnostamatta. Pienissä virtavesissä jatketaan taimenen kutu- ja poikasalueiden kunnostamista.

Voimalaitosten harjoittamaan katkokäyttöön puututaan. Katkokäyttö kuivattaa hetkellisesti alapuolisia koskialueita ja aiheuttaa merkittävää haittaa koskialueiden kalastolle ja kalastukselle.

MITTARIT: Asiantuntija-arviot kunnostusten toteutumisen, sähkökoekalastusten ja kudunseurannan pohjalta.

OSATAVOITE 8. Vaelluskalojen kulku lisääntymis- ja kasvialueiden välillä turvataan.

KEINOT: Tarvittavien kalastusrajoitusten laadinnassa ja kalastuksenvalvonnassa tehdään yhteistyötä Porvoon-Sipoon kalatalousalueen kanssa.

MITTARIT: Asiantuntija-arviot kalatietutkimusten, kudunseurannan ja jokien edustalla tapahtuvan kalastuksen perusteella.

Voimalaitos ja vaellusestepato. 6. Nummistenkoski. Erityiskalastuskohde ja lisääntymisalue. 7. Lukkokoski ja Hirvihaarankoski. Erityiskalastuskohde ja lisääntymisalue. 8. Ometto-oja. Lisääntymisalue. 9. Saarenjoki-Hunttijärvenpuro. Lisääntymisalue, vaellusestepato.

Porvoonjoen vesistö: 10. Askolan Vähänjoen Monninkylänkoski ja Vahijärvenoja. Lisääntymisalue. 11. Vakkolankoski. Voimalaitos ja kalatie. 12. Hiirkoski. Peräkkäisiä koski, lisääntymisalue. 13. Torpinjoen kosket. Lisääntymisalueita. 14. Pukkilankosket ja puro. Syvänojangoski, kalastuskohde ja lisääntymisalue. Koskustenoja, lisääntymisalue. Naarkoski, voimalaitos ja kalatie. 15. Virenoja. Merkittävä lähdepuro, lisääntymisalue. 16. Rapuojan Myllylänkoski-Paapionkoski. Lisääntymisalue. 17. Luumyllynkoski-Tönnönkoski. Lisääntymisalue ja vaelluseste/voimalaitos. 18. Vääräkoski. Voimalaitos ja vaellusestepato. 19. Palojoen Lähdepuistonkoski. Lisääntymisalue. 20. Heinjoki. Lisääntymisalue. 21. Myllykulmankoski. Kalastuskohde, lisääntymisalue, vaelluseste. 22. Hollolan Vähäjoki. Alkuperäisen taimenkannan elinalue. 23. Luhtikylän kosket. Lisääntymisalueita. 24. Kärkölän kosket. Lisääntymisalueita.

Ilojanjoen vesistö: 25. Hakannurkankoski ja Skinnaängenin virta-alueet. Lisääntymisalueita.

6.2. Kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvat alueet ja niillä käytettävät pyydykset

Kalatalousalueen järvet ovat suhteellisen pieniä, eivätkä niiden petokalakannat kestä säännöllistä ammattimaista pyyntiä.

Poikkeuksen muodostaa ammattimaisesti toteutettu hoitokalastus tai särkikalojen pyynti. Särkikalvoja voidaan pyytää nuotalla, rysillä tai katiskoilla kaikista järvistä, missä särkikalakanta on todettu riittävän vahvaksi.

Mikäli täplärapukanta on riittävän vahva pyydettyväksi myyntiin asti, voidaan kaupallista ravustusta harjoittaa.

6.3. Kalastusmatkailuun hyvin soveltuvat alueet

Kalatalousalueella ei toistaiseksi juurikaan ole järjestetty opastettua kalastustoimintaa. Alueen suurten järvien kuha-, hauki- ja ahvenkannat voisivat kuitenkin tarjota mahdollisuuksia opastettuun kalastustoimintaan. Opastetuilla kalastusmatkoilla saaliiksi otettavien kuhien ja haukien määrä on yleensä rajoitettu ja toiminnan vaikutukset kalakantoihin ovat vähäiset.

Kaikki kalatalousalueen suuret järvet (>1 km²/luku 3.2.) soveltuvat kalastusmatkailuun. Talviaikaan myös osa erämaisista järvistä voi soveltua kalastusmatkailuun. Soveltuvia järviä ei kuitenkaan ole vielä kartoitettu.

Koski- ja virta-alueille myytävät luvat ovat vuosilupia. Alueiden tulee olla luvan lunastaneiden kalastajien käytössä ja suurten opastettujen ryhmien toimiminen koskilla toimii huonosti tämän periaatteen kanssa. Pienten ryhmien toiminnalle ei tule olla esteitä. Lapsille, nuorille tai erityisryhmille suunnattuja tapahtumia tulee kuitenkin voida järjestää.

6.4. Vapaa-ajankalastuksen yhtenäislupa-alueet ja järjestelmän kehittäminen

Kalatalousalueen järvet ovat suhteellisen pieniä ja toisistaan erillisiä. Tarve ja mahdollisuudet siirtää venettä järveltä toiselle on vähäinen ja sen vuoksi kysyntää alueen yhteiselle uisteluluvulle ei juurikaan ole. Muutamat osakaskunnat myyvät uistelulupia lisävavoille omille alueilleen. Järjestäytyneiden osakaskuntien alueella selvitetään kuitenkin mahdollisuus yhteiseen lupajärjestelmään, jolla lupia lisävapoihin voi lunastaa.

Uutena asiana tulisi käsitellä talvisen täkykalastuksen eli ismeten mahdolliset lisäluvat. Ismete-kalastus on sallittua yhdellä vavalla kalastonhoitomaksuun perustuen, mutta usein pyynnissä halutaan käyttää useampaa vapaa, jolloin lisävavoille tarvitsee vesialueen omistajan luvan.

Paikallisten kalastuslupien myynnistä vastaavat osakaskunnat. Pyydyskalastukseen tai ravustukseen oikeuttavat luvat on pääsääntöisesti varattu vesialueiden osakkaille tai järvien ranta-asukkaille. Paikallisten kalastuslupien hankinnan helpous vaihtelee. Kalatalousalue pyrkii keräämään tiedot lupien myynnistä nettisivuilleen, jotta ne olisivat keskitetysti saatavilla ja ajantasaiset.

Mustijoen yhteislupa-aluetta pidetään yllä ja suosion ja resurssien kasvaessa sen tiedotusta ja puitteita parannetaan. Porvoonjoella selvitetään vastaavan yhteislupa-alueen perustamisen mahdollisuutta.

6.5. Yhteistoiminnan kehittäminen kalatalousalueella

Kalavesien omistus on erityisesti virtavesissä pirstaleista. Pienten omistusyksiköiden yhdistäminen on erittäin hankalaa ja kallista nykyisen lainsäädännön puitteissa. Keskeisten pienten osakaskuntien tulisi kuitenkin järjestäytyä, vuokrata vesialueet tai siirtää toiminnat kalatalousalueelle. Tämä olisi oleellista kalastuksen ja ravustuksen järjestämiseksi, kunnostuslupien saamiseksi ja kalastuksenvalvonnan järjestämiseksi.

Suurista järvistä Kilpijärvellä ja Tiiläänjärvellä on useita omistusyksiköitä ja näillä yhteistyön tiivistäminen osakaskuntien tai omistajien kesken on tarpeellista.

Porvoon-Sipoon kalatalousalueen kanssa tulee yhteistyössä kehittää alueen vaelluskalakantoja. Jokien poikastuotantoa pyritään tehostamaan kunnostustoimin ja toisaalta riittävän emokalamäärän pääseminen jokiin on turvattava merialueella. Jokien kautta tulevan kuormituksen vähentäminen on oleellista merialueen lahtien tilan parantamiseksi.

Porvoonjoen vesistöön kuuluvassa Hollolan Vähäjoessa elävän alkuperäisen taimenkannan merkittävimmät kutualueet sijaitseva Salpausselän kalatalousalueen puolella ja kannan säilymisen turvaamiseksi tehtävät toimenpiteet tulee toteuttaa yhdessä Salpausselän kalatalousalueen kanssa.

7. Toimenpiteet kalakantojen hoitamiseksi ja kalastuksen kehittämiseksi

7.1. Ehdotukset kalastuksen säätelytoimenpiteiksi

Kalatalousalueen kuhajärvillä tulee siirtyä solmuväliltään vähintään 55 mm verkkoihin viimeistään vuonna 2024. Luonnonvaraiset kuhakannat esiintyvät Pornaisten Kotojärvässä, Isojärvässä, Kilpijärvässä, Hunttijärvässä, Mallusjärvässä, Tiiläänjärvässä, Sääksjärvässä, Askolan Valkjärvässä ja Niinijärvässä. Kuhaa on istutettu myös Sulkavanjärveen, Suojärveen ja Vahijärveen. Sahajärvellä eli Hautjärvellä on mahdollisuus poiketa linjauksesta, mikäli tutkimustulokset niin osoittavat (luku 3.4.1).

Verkkokalastusta ei juurikaan ole harjoitettu virtavesissä. Vaelluskalavesistöön kuuluvassa joessa ei saa kalastaa verkolla 15.8.-30.11 välisellä ajalla. Muutamit osakaskunnat ovat jo päättäneet, että osakaskunnan jokialueelle ei myönnetä verkkokalastuslupia. Verkkokalastus on tarpeellista kieltää Mustijoen, Porvoonjoen ja Ilolanjoen ympärivuotisesti vaelluskalakantojen kehittämisen turvaamiseksi. Kalatalousalue hakee ELY-keskukselta päätöstä verkkokalastuskiellon asettamisesta.

Suurikokoiset hauet, ahvenet ja kuhat ovat tärkeitä erityisesti rehevien järvien ravintoketjuissa ja ne tuottavat runsaasti poikasia, joilla on paremmat selviytymismahdollisuudet erityisesti lisääntymisen

kannalta huonoina vuosina. Suosituksena on, että yli 90 cm hauet, 40 cm ahvenet ja 65 cm kuhat vapautetaan, mikäli ne ovat hyväkuntoisia.

Koska rauhoitetut taimenet ovat todennäköisiä saaliskaloja koskialueilla, suositellaan viehekalastuksessa väkasettömien koukkujen käyttöä.

Taimenkantojen kehitystä ja kalastajamääriä koskialueilla tulee seurata ja päättää syysrauhituksen tarpeellisuudesta. (kts. myös luku 4.4.3)

7.2. Suunnitelma kunnostustoimenpiteistä

Virtavesissä vaelluskalakantojen elvyttäminen on keskeinen tavoite. Kunnostustarpeet ja ensisijaiset toimenpiteet esitellään jokikohtaisissa luvuissa.

Enin osa kalatalousalueen järvistä kärsii rehevöitymisestä tai se on keskeinen uhka veden laadulle. Kalatalousalueen mahdollisuudet ja resurssit puuttua maa-alueilta tulevaan hajakuormitukseen ovat vähäiset. Kalatalousalue pyrkii kuitenkin mahdollisuuksien mukaan kannustamaan ja osallistumaan ravinnekuormitusta vähentäviin toimenpiteisiin.

Rehevien järvien kalakannat voivat ravinnekuormituksen jatkuessa kääntyä särkikalavaltaisiksi tai kalaston ikärakenne vinoutuu siten, että nuoret ja pienikokoiset ikäluokat ovat yliedustettuina. Pohjia tonkivat kookkaat lahnat ja suutarit voivat myös runsastuessaan muodostaa ongelmia veden laadulle. Kalatalousalue avustaa osakaskuntia mahdollisten hoitokalastusten toteuttamisessa tai petokalojen lisääntymisalueiden kunnostamisessa.

Jos järvessä kuitenkin esiintyy runsaasti sulkasääsken toukkia, ei hoitokalastuksella välttämättä päästä toivottuun tulokseen ja pahimmassa tapauksessa jopa heikennetään järven tilaa. Tiheä sulkasääsikanta säätelee eläinplanktonin runsautta kalojakin tehokkaammin. Hoitokalastuksen seurauksena sulkasääsken toukat saattavat päästä runsastumaan kalojen vähetessä. Hoitokalastuksia suunniteltaessa olisikin ensin selvítettävä mahdollinen sulkasääsken esiintyminen järvessä. Jos järvessä esiintyy säännöllisesti hapettomuutta, on järvessä suurella todennäköisyydellä myös sulkasääsken toukkia. (Vanajavesikeskus).

Kalatalousalue kerää eri lähteistä tietoa kalojen lisääntymisalueina toimivista puroista ja kosteikoista ja avustaa kunnostushankkeiden toteuttamisessa resurssiensa mukaan.

Uuden ja vaikutuksiltaan vielä tuntemattoman uhkakuvan muodostavat alueella runsastuneet tai uudet lintulajit. Järvillä viiptyy muuttoaikoina jopa kymmeniä tuhansia hanhia ja niiden ulosteilla voi olla merkitystä järvien ravinnekuormitukseen. Jokialueilla on havaittu harmaahaikaroiden asettuneen taimenten lisääntymisalueille ja merimetsoja on tavattu myös sisävesistöissä. Lintujen vaikutuksista ja mahdollisesti tarvittavista haittojen torjuntakeinoista on tarpeen saada lisää tietoa.

7.3. Suunnitelma istutuksista

Istutusmäärät kalatalousalueen järviin ovat vähentyneet viimeisen vuosikymmenen kuluessa. Kuha on kotiutunut hyvin useimpiin kalatalousalueen suurempiin järviin eikä tuki-istutuksille enää ole ollut tarvetta. Reheissä järvissä muiden lajien istutukset eivät yleensä ole tuottaneet toivottua tulosta.

Järvialueiden luontaisten kalalajien lisääntymisedellytykset pyritään ensisijaisesti turvaamaan esim. parantamalla vedenlaatua ja lisääntymisalueiden tilaa. Petokalojen tuki-istutukset voivat kuitenkin väliaikaisena toimenpiteenä olla tarpeellisia. Vieraita kalalajeja (kirjolohi, karppi) istutetaan vain erityisesti perustellusta syystä.

Virtavesien lohikalakannat eivät ole vielä kestäväällä tasolla, joten tuki-istutuksia ja kotiutusistutuksia uusille alueille on tarpeen vielä jatkaa.

Lajikohtaiset suunnitelmat istutuksista järville on esitetty luvussa 3.4.3 ja virtavesiin luvussa 4.4.2.

7.4. Ehdotukset kalastuksen kehittämistoimenpiteiksi

Kalatalousalueella keskeistä on mahdollistaa kalastus muillekin kuin järvien ja jokien ranta-asukkaille. Kalastusmahdollisuuksia tulee järjestää ohjatusti siten, että paikallisille asukkaille koituu mahdollisimman vähän häiriötä kalastuksesta. Ohjausta voidaan toteuttaa esimerkiksi kalastusrantojen perustamisella ja venevuokrauksella.

Koskikalastukseen on mahdollisuus Mustijoen erityiskalastusluvalla. Erityislupa-alueeseen sopisi myös Porvoon puolella oleva Vekkoski, mutta toistaiseksi kosken osakaskunnat eivät ole järjestäytyneitä. Porvoonjoella on tarpeen selvittää vastaan yhteisluvan perustamismahdollisuus.

Osakaskuntien tulisi huomioida luvat talviseen täykalastukseen eli ismeteen. Ismeteä varten voitaisiin kehittää myös kalatalousalueen yhtenäislupa.

Lupamyynnin tiedotusta tulee parantaa esimerkiksi kalatalousalueen kotisivujen kautta. Lupien myyntiä tulisi laajentaa nettipalveluihin.

Ehdotuksia on tarkemmin järviolueille luvussa 3.4.2 ja virtavesiin luvussa 4.4.3.

7.5. Suunnitelma kalastusta ja kalakantoja koskevan seurannan järjestämisestä

Kalatalousalueella ei ole omia resursseja erityisen oman seurantaohjelman toteuttamiseen, joten kalasto- ja kalastustietoja kerätään saatavilla olevista lähteistä. Kalatalousalue kokoaa alueeltaan saatavissa olevan seurantatiedon ja se esitetään tai luetteloidaan toimintakertomuksissa. Kalatalousalueella on meneillään seuraavia seurantaohjelmia:

- Porvoonjoenjoen kalataloudellinen yhteistarkkailu (Lahti Aqua Oy, Orimattilan vesi)
- Mustijoen kalataloudellinen tarkkailu (Nivos Oy, Keuda/Saaren kartano)

Kalatalousalue myy Mustijoen erityiskalastusalueen lupaa ja seuraa ja raportoi lupamyynnistä vuosittain.

Osakaskunnat ja hoitoyhdistykset teettävät verkkokoekalastuksia ja hoitokalastuksia, joista saadaan kerättyä tietoja järvien kalakannoista. Osakaskunnilta pyydetään yhteenvedot lupamyynnistä vuosittain, jotta voidaan seurata kalastuksen määrää ja muutoksia.

Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen vetämät Joki- ja Vesistötalkkarihankkeet ovat tuottaneet tietoa erityisesti virtavesien kalakannoista. Nykyinen hanke päättyy vuoden 2021 loppuun ja kalatalousalue pitää tärkeänä, että hanketoiminta alueella jatkuu.

Luonnonvarakeskus tekee vesipuidedirektiiviin liittyviä sähkökoekalastuksia Mustijoen Kirveskoskessa ja verkkokoekalastuksia Tiiläänjärvessä.

8. Suunnitelma kalastuksenvalvonnan järjestämisestä

Kalastuksenvalvonnan tarkoituksena on valvoa kalastuslain ja -asetuksen säännösten ja ELY-keskuksen vahvistamien alueellisten kalastusmääräysten sekä paikallisten säännösten noudattamista. Valvonnan

kohteena ovat myös paikalliset ja valtakunnalliset kalastusluvut. Virtavesissä on panostettu erityisesti taimenkantojen kotiuttamiseen. Uhanalaisen ja rauhoitetun kalalajin kannan elvytyksessä kalastuksenvalvonnalla on merkittävä rooli.

Kalatalousalueen järvillä valvotaan mm. pyydysten luvallisuutta ja pyydysmääriä, vapakalastuksen luvallisuutta, alamittasäädöksiä ja rauhoitusaikojen noudattamista.

Mustijoen erityislupa-alueen valvonta on keskeisessä roolissa kesäkalastuskaudella. Muutoin virtavesissä keskeinen tavoite on vaelluskalakantojen elvyttäminen. Valvontaa kohdistetaan kutuvaelluksen turvaamiseen ja eri kalalajien rauhoitusaikojen noudattamiseen. Koski- ja virta-alueilla valvotaan lupia, alamittasäädöksiä ja estetään rauhoitettujen kalalajien pyyntiä. Valvojien tärkeä tehtävä on opastaa ja valistaa kalastajia vaelluskalakantojen elvyttämisestä.

Mustijoessa ja Porvoonjoessa velvoitekirjoloheien istutus aiheuttaa hetkellisen piikin kalastajamäärissä. Tuolloin on tarpeen tehostetummin valvoa, että kalastus tapahtuu laillisesti.

Järvet tai järviryhmät ovat selkeästi omia kokonaisuuksiaan ja siksi on tärkeää, että kullakin alueella on oma paikallinen valvoja tai vähintään yhdyshenkilö, joka seuraa kalastuksen määrää ja ilmoittaa mahdollisista ongelmista alueen valvojille. Vuonna 2020 kalatalousalueella oli viisi valtuutettua paikallista valvojaa.

Kalatalousalue tarvitsee myös valvojia, jotka toimivat koko alueella. Heidän tehtävänä on valvoa niitä vesiä, joilla ei toimi osakaskuntia ja paikallisia valvojia. He myös avustavat paikallisia valvojia tarpeen vaatiessa. Vesistötalkkari-hankkeelta on hankittu kalastuksenvalvontaa ostopalveluna ja valtuutettuna on ollut kaksi henkilöä.

Paikalliset valvojat toimivat omilla vesialueillaan talkoilla ja heille maksetaan kulukorvauksia, hankitaan varusteita ja mahdollisuuksien mukaan koulutusta. Koska osa valvojista toimii laajemmalla alueella, on valvontaa mahdollisesti tarpeen hankkia myös jatkossa ostopalveluna. Kalatalousalue käyttää valvonnan rahoittamiseen omia varojaan mahdollisuuksien mukaan, valvontaan haetaan avustuksia ja osakaskuntien toivotaan myös panostavan yhteiseen valvontaan.

Valvontaa johtaa ja valvojien yhdyshenkilönä toimii kalatalousalueen toiminnanjohtaja tai erikseen sovittava valvontakoordinaattori. Valvojilla on nykyisin yhteydenpitoa varten WhatsApp-ryhmä. Yhteydenpitoa jatketaan Whatsapp-palvelussa tai vastaavassa palvelussa. Hallitus ja toiminnanjohtaja seuraavat valvonnan toteutumista valvojilta ja paikallisilta asukkailta saadun palautteen perusteella ja pyrkivät korjaamaan mahdolliset puutteet tai ohjaamaan resursseja muuttuvien tarpeiden mukaan.

Valvojat kirjaavat seuraavat asiat kalatalousalueen käyttöön:

- Valvonta-ajat
- Tavattujen kalastajien ja tarkastettujen pyydysten lukumäärä
- Epäiltyjen rikkomusten lukumäärä
- Näyttömääräysten lukumäärä
- Tutkintapyyntöjen lukumäärä
- Huomautusten lukumäärä

Kalatalousalue kokoaa tiedoista yhteenvedon, jonka avulla valvonnan tarvetta ja resurssien riittävyyttä voidaan arvioida. Alustavasti selvitetään tarve ja valvojien halukkuus sähköisen valvontatyökalun käyttöönottoon.

9. Vaelluskalojen, uhanalaisten kalakantojen ja biologisen monimuotoisuuden huomioon ottaminen toimenpiteissä

Laji	luokka 2019	luokka 2010
ankerias	äärimmäisen uhanalainen	erittäin uhanalainen
taimen (merivaelteiset kannat)	erittäin uhanalainen	äärimmäisen uhanalainen
merialueen vaellussiika	erittäin uhanalainen	erittäin uhanalainen
planktonsiika	vaarantunut	vaarantunut
lohi (Itämeren lohikannat)	vaarantunut	vaarantunut
harjus (sisävesissä 65° 00'N leveyspiirin eteläpuolella)	vaarantunut	silmälläpidettävä
toutain	silmälläpidettävä	silmälläpidettävä
nahkiainen	silmälläpidettävä	silmälläpidettävä
made	silmälläpidettävä	elinvoimainen

Taulukko 2. Kalatalousalueella esiintyvät uhanalaiset kalalajit ja niiden luokituksissa tapahtuneet muutokset 2010-2019. (<http://kalahavainnot.luke.fi/kalalajitieto/suomen-uhanalaiset-kalat>).

Taimenkantojen vahvistaminen ja kotiuttaminen kalatalousalueen virtavesiin on ollut keskeinen tavoite reilun kahden vuosikymmenen ajan. Kotiutus- ja tuki-istutusten lisäksi virtavesiä on kunnostettu, on rakennettu kalateitä ja vaellusmahdollisuuksia on parannettu muillakin keinoin. Kalastusta on suurelta osin sopeutettu taimenkantojen suojelua silmällä pitäen. Kunnostustoimenpiteitä tullaan jatkamaan.

Ankeriasta voi istuttaa vain Ilolanjoen vesistöön. Muissa vesistöissä tulee ratkaista, miten kaloja estetään päätyästä voimalaitoksen turbiineihin.

Vaelluskalojen pääsyä merialueelta jokien lisääntymisalueille on mahdollistettu Porvoon-Sipoon kalatalousalueen puolella rakentamalla kalateitä. Porvoonjoessa tarpeellinen Strömsberginkosken kalatien korjaaminen on toteutumassa. Mustijoessa on saatu toteutettua vaelluskalatutkimus, jonka pohjalta Tyysterinkosken kalatien rakentamisesta voidaan tehdä päätös. Ilolanjoessa on vielä tarvetta parantaa kalojen vaellusmahdollisuutta Porvoon-Sipoon kalatalousalueen puolella Postimäenkoskessa.

Kalatiet eivät mahdollista heikommin nousevien kalalajien pääsyä meri-Porvoonjoen kalatalousalueen puolelle. Todennäköisimpiä vahvempia nousijoita ja huomioitavia vaelluskalalajeja ovat taimen, vimpa, lohi, nahkiainen, toutain ja ankerias.

10. Täplärapun ja muiden vieraslajien huomioon ottaminen toimenpiteissä

Täplärapu

Mustijoen ja Porvoonjoen vesistöissä ei tunneta enää yhtään jokirapukantaa. Täplärapu kotiutettiin vesistöihin tarkoituksella vuosituhannen vaihteessa. Sittemmin on ollut ongelmana, että ihmiset siirtelevät täplärapuja ymmärtämättömyyttään ja jokirapukantoja on menetetty täplärapun mukanaan tuoman rapuruton seurauksena.

On mahdollista, että jokirapua esiintyy joissakin alueen pienissä ja eristyneissä järvissä. Jokirapun esiintymistä tulee selvittää tutkimuksin ja haastattelemalla paikallisia asukkaita. Jos rapukannan tilaa ei tunneta eikä vesistö ole selkeästi täplärapujen esiintymisalueen vaikutuspiirissä, tulee aluetta käsitellä mahdollisena jokirapun esiintymisalueena.

Ilolanjoen pääuomassa esiintyy täplärapuja. Jokirapun mahdollisia elinalueita ovat Tiiläänjärven yläpuolinen vesistö sekä Askolan-Myrskylän Valkjärven vesistö. Tiiläänjärvi ja Kylänpäänjärvi toimivat mahdollisesti puskurina jokirapu- ja täplärapualueen välillä, sillä molemmat järvet soveltuvat ilmeisen huonosti ravuille. Valkjärven ja Ilolanjoen pääuoman välissä on ojamainen Tankvallinoja sekä vaellusesteitä, jotka todennäköisesti edesauttavat rapukantojen säilymistä erillään.

Puronieriä

Pohjoisamerikkalaista alkuperää oleva puronieriä on kotiutunut Porvoonjoen latvavesiin. Lajin tärkeimmät lisääntymisalueet jäävät Salpausselän kalatalousalueen puoleisiin vesistönsosiin Äväntjoessa ja Hollolan Vähäjoessa. Puronieriä kilpailee taimenen kanssa elintilasta ja kutupaikoista.

On viitteitä siitä, että puronieriä menestyy taimenta paremmin peratuissa vesistöissä. Luonnontilaisissa tai kunnostetuissa koskissa taimen vaikuttaa vahvemmalta. Taimenistutusten ja kunnostusten myötä puronieriää on tavattu harvemmin esimerkiksi Luhdanjoen koskista. Kärkölän puolella Äväntjoessa taimen ja puronieriä ovat esiintyneet melko tasavahvoina. Täällä koskien perkaus on ollut voimakkaampaa ja kunnostukset on tehty käsityönä.

Ilmeisesti paras keino puronieriäkannan kilpailukyvyn heikentämiseksi on taimenen kutu- ja elinalueiden kunnostaminen.

Kirjolohti

Kirjolohti ei pääsääntöisesti pysty muodostamaan oloissamme luontaisesti lisääntyvää kantaa, mutta kilpailee myös taimenen kanssa elintilasta ja saattaa kevätkutuisena tuhota taimenten kutupesiä ennen kuin niissä olevat poikaset ehtivät kuoriutumaan.

Kirjolohen istutus on keskeinen laji Mustijoen erityiskalastuskohteen ylläpidossa ja kalatalousmaksujen käytössä. Koska mittavaa kalastusta ei voida perustaa luonnonkantoihin perustuvaksi eikä velvoitevaroilta ole keksitty vielä riittäviä korvaavia käyttötapoja, pidetään kirjolohien istutusta yllä ainakin tämän suunnittelukauden aikana.

Karppi ja peledsiika

Karpin tai peledsiian istutuksiin ei toistaiseksi tiedetä liittyvän mainittavia riskejä Etelä-Suomessa, mutta näidenkin lajien istutusten hyötyjä ja mahdollisia riskejä on tarpeen arvioida aina tapauskohtaisesti.

Peledsiikaa ei suositella istutettavaksi ja karpin istuttamiseen tulee hakea lupa ELY-keskuksesta. Mikäli myöhemmin arvioidaan lajien istutuksiin liittyvän riskejä, tulee lajien istuttamisesta luopua.

Hopearuutana

Hopearuutanan esiintymistä ei tarkoin tunneta, mutta lajia on tavattu Porvoossa jokisuiissa. Hopearuutana on tehokas lisääntyjä. Suomessa kannat ovat ilmeisesti pääosin itseään kloonaavista naaraista koostuvia, joten hopearuutana voi kotiutua vesistöön yhdestäkin yksilöstä. Hopearuutanan levittäytyminen sisävesiin saattaisi vaikuttaa haitallisesti järvien kalastoon. Laji on hyvin sopeutunut reheviin vesiin ja sen runsastuminen aiheuttaisi todennäköisesti vähintään ravintokilpailua luontaisten kalalajien poikasten kanssa. Hopearuutanaa ei tule missään nimessä levittää ja saaliiksi saatavat yksilöt tulee poistaa vesistöstä.

11. Ehdotus kalastuksenhoitomaksuina kerättävien varojen omistajakorvauksiin käytettävän osuuden jakamiseksi

Kalatalousalueelta ei ole käytettävissä numeerisia tietoja kalastuksesta ja jakoperusteet pohjaavat paikallistuntemukseen alueesta. Suosituttuja kalastuskohteita ovat alueen suuret ja kylien läheiset virkistyskäyttöjärvet.

Virtavesillä kalastus on huomaamattomampaa mutta vähäisen pinta-alan ja runsaan rantapituuden vuoksi Mustijoella ja Porvoonjoella kalastuspaine hehtaaria kohden on oletettavasti keskimääräisesti järviä suurempi.

Korvausvarat jaetaan KALPA-palvelua käyttäen:

Alueen perusarvo on kaksi (2).

Mustijoki Porvoon rajalta Hirvihaarankoskeen 5

Porvoonjoki Porvoon rajalta Luhtikylään 5 (Kärkölän rajalle)

Suuret järvet ja virkistyskäyttöjärvet 3 (luvut 3.2 ja 3.1.1)

12. Alueellinen edunvalvonta

Kalatalousalue ottaa kantaa ja antaa lausuntoja vesistöihin, kalakantoihin tai kalastukseen vaikuttavissa asioissa.

Kalatalousalue osallistuu kalataloudellisen alueellisen yhteistyöryhmän toimintaan ja on edustettuna Porvoonjoki-neuvottelukunnassa. Kalatalousalue on jäsenenä Uudenmaan kalatalousyhteisöjen liitossa.

Kalatalousalue pyrkii osaltaan vaikuttamaan kalataloudellisten velvoitetarkkailujen toteutumiseen ja sisältöön siten, että ne antavat mahdollisimman hyvän kuvan tarkkailualueesta ja tietoa voidaan hyödyntää kalatalousalueen kala- ja rapukantojen seurannassa.

13. Suunnitelma viestinnästä

Kalatalousalueen keskeinen viestintäkanava on oma kotisivu (www.mustiporvoonjoki.fi), jossa on oleellisia tietoja kalatalousalueesta. Kotisivulta on saatavissa käyttö- ja hoitosuunnitelma sekä yleiskokousten pöytäkirjat.

Kotisivu palvelee myös osakaskuntien tiedotusta. Osakaskunnilta on oleellista saada sivuille lupamyyntiin liittyvät tiedot ja osakaskunnat voivat tiedottaa ajankohtaisista asioista.

Kalastusesitteistä ja maastoon sijoitettavista opasteista päätetään toimintasuunnitelmissa.

Kalatalousalueen hallitus ja kalastuksentralvojat hoitavat sisäistä viestintää sähköpostitse, puhelimitse ja kirjeitse. Valvojilla on keskinäinen WhatsApp- tai vastaava ryhmä.

14. Käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpano

Käyttö- ja hoitosuunnitelman toteuttamisesta vastaavat yhdessä kalatalousalue, kalastusoikeuden haltijat ja viranomaiset. Osakaskuntien ja yksityisten vesialueiden omistajien on järjestettävä oman vesialueensa kalastusta ja hoitoa käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaisesti ja viranomaisten on otettava suunnitelman linjaukset huomioon.

ELY-keskus toimeenpanee sellaiset alueelliset säätelytoimenpiteet, joiden soveltaminen edellyttää ELYn päätöstä.

Käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpano vaatii riittävän rahoituksen. Sen tunnettavuutta ja vaikuttavuutta pyritään lisäämään alueellisesti suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Toimeenpano toimintasuunnitelmien kautta

Toimeenpanoon liittyy vuosittain tarkentuvia käytännön toimia, joita ovat mm:

- Rahoituksen järjestäminen
- Kalastussääntöjen kokoaminen
- Kunnostusten järjestäminen
- Istutukset
- Yhteistyö- ja palvelusopimusten teko
- Viestintä
- Kalastuksentralvonta
- Edunvalvonta (mm. lausunnot, työryhmiin osallistuminen)
- Seuranta

Käytännön toimet kuvataan vuosittain toimintakertomuksissa. Jatkuva toimenpiteiden seuranta auttaa käyttö- ja hoitosuunnittelun vaikuttavuuden arvioinnissa ja suunnitelman päivityksessä (luku 15).

Tehtävä	Aikataulu	Yhteistyötahot	Seuranta, mittarit
Kalastus			
Tiedotusta kalastusluvista, -mahdollisuuksista ja -säännöistä parannetaan. Tiedotusta hoidetaan mm. kotisivujen kautta, valvojen toimesta maastossa ja asentamalla tiedotteita tai opastetauluja kalastuskohteisiin.	2021-	Osakaskunnat, hoitoyhdistykset, kalastuksenalvoijat	Hallitus seuraa ja arvioi tavoitteiden edistymistä.
Tiedotetaan veneenlaskupaikoista ja mahdollisuus veneen vuokraukseen selvitetään.	2021-	Osakaskunnat, Vesistötalkkarihanke, hoitoyhdistykset, muut yhdistykset	
Nykyisten kalastukseen soveltuvien yleisten rantojen sijainti kartoitetaan ja selvitetään mahdollisuudet uusien kohteiden perustamiseen. Kalastusmahdollisuuksia edesautetaan kalastusta helpottavilla rakenteilla.	2021-	Osakaskunnat, Vesistötalkkarihanke, hoitoyhdistykset, muut yhdistykset, kunnat.	
Lapsille ja nuorille järjestetään kalastustapahtumia mm. yhteistyössä koulujen ja kerhojen kanssa.	vuosittain	Osakaskunnat, Vesistötalkkarihanke, hoitoyhdistykset, muut yhdistykset	
Kalastuksenalvonnalla turvataan kestävä kala- ja rapukannat sekä vaelluskalakantojen kehittyminen.	vuosittain	Kalastuksenalvoijat, osakaskunnat, vesistötalkkarihanke	
Kalakannat			
Kalojen vaellusyhteyksiä parannetaan jäljellä olevien esteiden yhteydessä. Selvitetään alaspäin vaeltavien kalojen turvaamista.	2022-	ELY-keskus, voimalaitosyhtiö, hankkeet	Käytetään asiantuntija-arviota.
Jatketaan pienten virtavesikohteiden kunnostamista ja taimenkannan elvytystyötä.	2021-	Vesistötalkkarihanke, osakaskunnat	
Mustijoen ja Porvoonjoen pääuomien koskikunnostukset.	2022-	ELY-keskus, Vesistötalkkarihanke, osakaskunnat	
Kalastuksensääätelypäättösten haku ELY-keskuksesta (Vaelluskalavesistöjen verkkokalastuskiellot, alamittapäätökset)	2022	Osakaskunnat, hoitoyhdistykset	
Jokiravun esiintymistä ja lajin säilyttämismahdollisuuksia alueella selvitetään.		Osakaskunnat, Vesistötalkkarihanke, hoitoyhdistykset	
Istutukset toteutetaan suunnitelmassa mainittuja periaatteita noudattaen.	vuosittain	Osakaskunnat, Vesistötalkkarihanke, hoitoyhdistykset	
Yhteistoiminta			
Osakaskuntien yhteystietojen ja lupamyynnin päivittäminen kalatalousalueen kotisivuille.	2021-	Osakaskunnat	
Pyritään aktivoimaan vähäisen toiminnan osakaskuntia tai siirtämään kalaveden hoitoa koskevat tehtävät kalatalousalueelle.	2021-	Osakaskunnat, muut vesienomistajat	
Tehdään yhteistyötä Porvoon-Sipoon ja Salpausselän kalatalousalueiden kanssa vaelluskalakantojen elvytyksessä ja yhteisten virtavesien valvonnassa.	2021-	Porvoon-Sipoon kalatalousalue, Salpausselän kalatalousalue, kalastuksenalvoijat	

Taulukko 3. Käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpano.

15. Vaikuttavuuden arviointi ja suunnitelman päivitys

Käyttö- ja hoitosuunnitelman vaikuttavuutta arvioidaan osatavoitteiden toteutumisen tai edistymisen perusteella. Arviointia tehdään vuosittain, mutta suunnitelmakauden puolivälissä (2026) ja lopulla (2030)

tehdään laajemmat arvioinnit. Toiminnanjohtaja esittelee arviointien tulokset vuosikokouksissa ja toimintakertomuksissa.

Arviointiin vaikuttaa merkittävästi se, että kalatalousalueella ei itsellään ole merkittäviä resursseja hankkia seurantatietoja. Tiedon saanti on suurelta osin riippuvaista osakaskunnista, alueella toimivista hankkeista ja viranomaisten toimenpiteistä.

OSATAVOITE 1. Kalakantojen tilaa seurataan saatavissa olevien koekalastustietojen, hoitokalastustietojen ja paikallisten kalastajien tietoja hyödyntäen.

OSATAVOITE 2. Kalastusmahdollisuuksien parantamista seurataan mm. kalastuskohteiden perustamisella, venevuokrauksen toteutumisella ja tiedotuksen parantumisella kotisivuilla tai maastossa.

Pyydyskalastuksen määrää seurataan osakaskunnilta vuosittain pyydettyjen lupamyyntitietojen yhteenvetojen pohjalta.

OSATAVOITE 3. Osakaskuntien järjestäytymistä, toiminnan aktivoitumista tai tehtävien siirtoa kalatalousalueelle seurataan toteutuneiden toimenpiteiden pohjalta. Keskeisten alueiden osalta arvioidaan kalatalousalueen vaikutusmahdollisuuksia järjestäytymishalukkuuteen.

OSATAVOITE 4. Kalastuksenvalvonnan osalta tarkastellaan valvonnan kattavuutta ja valvojilta saatavaa palautetta vuosittain.

OSATAVOITE 5. Rapukantojen tilasta kerätään tietoja saatavilla olevista lähteistä sitä mukaa, kun uutta tietoa kertyy. Rapukantaselvitys voidaan myös sisällyttää johonkin hankkeeseen.

OSATAVOITE 6. Mustijoen osalta on merkittävää, että kalojen vaellus mahdollistetaan Tyysterinkoskella ja Porvoonjoen osalta, että kalatietä parannetaan Strömsberginkoskella. Molempiin hankkeisiin on oleellista liittää seurantatutkimus töiden valmistuttua. Musti-Porvoonjoen kalatalousalueen puolella vaelluskalatutkimuksia tulee toteuttaa tämän jälkeen.

Voimalaitosten yhteydessä on tarve suunnitella ja toteuttaa kalojen alaspäin vaeltamisen turvaavia rakenteita.

Kalatalousalue pitää jatkuvasti esillä näiden kunnostuskohteiden tarpeellisuutta ja tekee yhteistyötä hankkeiden, viranomaistahojen tms. tahojen kanssa, jotka voivat edesauttaa tavoitteen saavuttamista.

OSATAVOITE 7. Virtavesikunnostusten edistymistä seurataan ja kootaan kunnostustiedot vuosikertomuksiin.

OSATAVOITE 8. Vaelluskalojen elinkierron mahdollistamisesta huolehditaan yhteistyössä Porvoon-Sipoon kalatalousalueen kanssa. Yhteistyötä tehdään kalastusrajoitusten laadinnassa ja kalastuksenvalvonnassa, jolla turvataan kalojen vaellukset ja kuturauha.

VIESTINNÄSSÄ avainasemassa on alueen kotisivujen aktiivinen päivitys sekä lisätiedon kerryttäminen ja sitä arvioidaan vuositasolla.

Jos kalatalousalue katsoo suunnittelukaudella tapahtuneen sellaisia oleellisia muutoksia, jotka estävät osatavoitteiden toteutumista tai niitä ei ole mielekästä tavoitella, tekee kalatalousalue aloitteen käyttö- ja hoitosuunnitelman muuttamiseksi. Suunnitelmaa voidaan päivittää myös uuden tutkimus- tai seurantatiedon perusteella.

16. Lähdeluettelo

- Alastalo, J. 2020. Mäntsälän Kilpijärven valuma-alue selvitys. Hämeen ammattikorkeakoulu. 49 s. +liitteet.
- Eurofins 2020: Velvoitetarkkailuraportti. Mäntsälän-Mustijoen vesistö tarkkailu vuonna 2019.-Moniste 19 s.+ liitteet.
- Eurofins 2019: Porvoonjoen vesistöalueen vesistö tarkkailu 2018.-Moniste 33 s.+ liitteet.
- Garcia, L. 2015. Katsaus Mäntsälän järvien tilaan ja kunnostukseen. Seinäjoen ammattikorkeakoulu, kehittämistehtävä. 39 s.
- Henriksson, M. ja Niemi, J. 2018. Jätevesien UV-desinfiointin vaikutus Porvoonjoen ja Palojoen hygieeniseen tilaan. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 60 s. + liitteet
- Henriksson, M., Niemi, J. ja Vainio, S. 2018. Porvoonjoen kalataloudellinen yhteistarkkailuohjelma alkane vuodesta 2019. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 36 s. + liitteet
- Jomiset Oy/Miska Etholén 2019. Hoitokalastusnuottausten saalisraportit.
- Jomiset Oy/Miska Etholén, 2014. Orimattilan Mallusjärven hoito/koe nuottauksen havaintoja. 2 s.
- Koljonen, M.-L., Janatuinen, A., Saura, A. & Koskiniemi, J. 2013: Genetic structure of Finnish and Russian sea trout populations in the Gulf of Finland area. Finnish Game and Fisheries Research Institute. Working papers of the Finnish Game and Fisheries Institute 25/2013. 100 s.
- Lappalainen, J., Malinen, T., Vinni, M. ja Olin, M. 2017. Loppuraportti Wihurin säätiön rahoittamaan tutkimukseen "Miten kasvunvaihtelu näkyy kuhan (*Sander lucioperca*) elinkiertostrategiassa?"Helsingin yliopisto. 11 s.
- Luodeslampi, P. 2018. Mäntsälän järviraportti 2016-2017. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen julkaisu 3/2018. 42 s.+liitteet.
- Marttila, J. ja Roikonen, T. 2016. Elohopeapitoisuuden seuranta Uudellamaalla 2010 –2014. Uudenmaan ELY-keskus. ISBN 978-952-314-498-9(PDF), ISSN-L2242-2846, ISSN 2242-2854 (verkkopublication). 16 s.
- Milardi, M., Lappalainen, J., Malinen, T., Vinni, M. ja Ruuhijärvi, J. 2011. Problems in managing a slow-growing pikeperch (*Sander lucioperca* (L.)) population in Southern Finland. Knowledge and Management of Aquatic Ecosystems (2011) 400, 08. 12 s.
- Niemi, J., Vainio, S. ja Henriksson, M. 2020. Vesistötalkkarihanke 2019-2021. Väli raportti vuodelta 2019. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 21 s. + liitteet
- Savola, P. 2010. Hunttijärven koekalastus kurenuotalla 29.-30.7.2010. Uudenmaan ELY-keskus. 17 s. + liitteet.
- Tuukkanen, M. 2002. Isojärven kunnostussuunnitelma. 68 s.
- Vainio, S., Janatuinen, A. ja Niemi, J. 2018a. Mustijoen vesistön virtavesien kalatalouden kehittämissuunnitelma. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 70 s. + liitteet
- Vainio, S., Finnbäck, L. ja Niemi, J. 2018b. Mustijoen koeravustus 2018. Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. 8 s. + liitteet
- Vinni, M. & Malinen, T. 2010: Kuhan kasvu Mäntsälän Hunttijärnessä. Tutkimusraportti. Helsingin yliopisto, ympäristötieteiden laitos. 7 s.

Yleiset lähteet:

Avoimet ympäristötietojärjestelmät. 2021: Ympäristöhallinnon Avoimet ympäristötietojärjestelmät.

[<https://wwwp2.ymparisto.fi/scripts/kirjaudu.asp>].

Luonnonvarakeskus. Kalahavainnot: [<http://kalahavainnot.luke.fi/kalalajitieto/suomen-uhanalaiset-kalat>].

Maa- ja metsätalousministeriö. Kalastuksen sähköiset asiointipalvelut. Kalatalousalueiden sähköiset palvelut – Kalpa. Sähköinen istutusten ilmoittaminen – SÄHI. [<https://kala-asiointi.mmm.fi/>].

Suomen ympäristökeskus. CORINE aineistot. [<http://paikkatieto.ymparisto.fi/value/>].

Karttapohjat:

Paikkatietoikkuna; [<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>]

Kalpa: [<https://kalpa.mmm.fi>]

LUONNOS

17. LIITTEET: Yksityiskohtaisemmat lisätiedot

Liite 1. Kalatalousalueella esiintyvät kalalajit:

Kalalaji	Mustijoki, Pornainen-Numminen	Mustijoki latva, Mäntsälänjoki	Porvoonjoki Askola-Lahti	Porvoonjoki, Luhdanjoki-Ävättijoki	Iloanjoki, Askola-Myrskylä	Järvialueet
Nahkiainen			(X)			
Pikkunahkiainen	(X)		(X)			
Ankerias	X*		X*			X*
Hauki	X	X	X	X	X	X
Lohi	X*		X*			
Taimen	X	X	X	X	X	
Kirjolohi	X*		X*			X*
Muikku						*
Siika						*
Puronieriä	*			X		
Harjus	*		*	(X)		
Kuore						X
Särki	X	X	X	X	X	X
Turpa	X		X			
Sorva	X		(X)			
Toutain	X					*
Suutari	(X)	(X)	X	(X)		X
Törö	X	X	X			
Salakka	X	X	X	X		X
Lahna	X	(X)	X	X		X
Pasuri	X	(X)	X	(X)		X
Vimpa			(X)			
Ruutana	X	X	X	X		X
Hopearuutana						
Karppi						*
Kivenuoliainen	X	X	X	X		
Piikkimonni	*					*
Made	X	X	X	X		X
Kolmipiikki						
Kymmenpiikki	X					
Kivisimppu	X	X	X	X		
Ahven	X	X	X	X	X	X
Kuha	(X)		(X)			X
Kiiski	X	X	X	X	(X)	X
Lajeja yhteensä	26	14	24	17	6	19
X-lajeja	17	11	15	12	5	12
(X)-lajeja	3	3	5	3	1	0
*-lajeja	6	0	4	2	0	7
Jokirapu						
Täplärapu	X	X	X		X	X

X = esiintyy (todettu v. 2010-2020)

X* = esiintyy istutettuna

(X) = esiintyy ilmeisesti

* = istutettu, ei välttämättä tavata enää

LUONNOS